

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

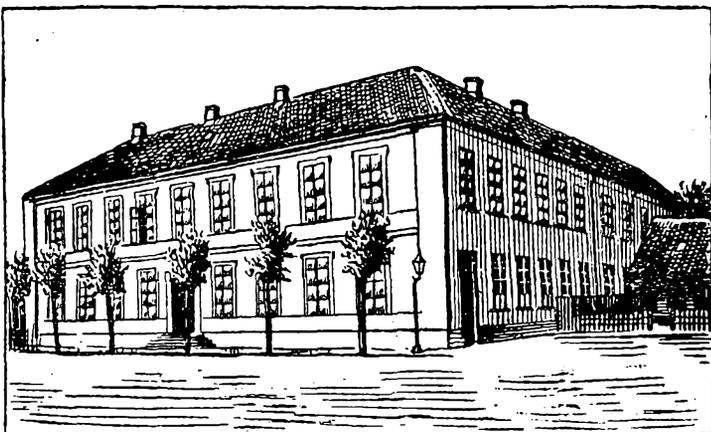
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Kolding højere Almenskole

1909

Indbydelsesskrift

til

Afgangs- og Aarsprøven 1909

i

Kolding højere Almenskole.

- I. Georg Bruun og Karl Hansen: Indstilling til Kolding Skolekommission.
- II. Georg Bruun: Fransk og Latin.
- III. Samme: Forældrebesøg i klasserne.
- IV. Samme: Hvordan børnene morer sig.
- V. Anna Hansen: Lersløjde.
- VI. Jens Thau: Tegning.
- VII. O. Ørkild: Skolebørn og Fodture.
- VIII. Skoleefterretninger.

KOLDING
KOLDING BOGTRYKKERI - AXELTØRVEI
1909

Indstilling

til Kolding Skolekommission

om Overgang af Elever fra den kommunale Borgerskole til Almenskolen.

—

Skolekommissionen har i sit Møde den 10. Decbr. 1907 anmodet os om sammen med Skoleinspektøren og de kommunale Overlærere at drøfte Skolernes Undervisningsplaner og meddele Skolekommissionen, „om der ved en Lempelse i denne Henseende i begge Skoler vil kunne beredes bedre Betingelser end de nuværende for en Overgang af Elever fra Kommuneskolen til Almenskolens Mellem-skole.“

I.

I 1900 bestemte Byraadet, at flinke og dygtige Elever fra Borgerskolen kunde optages som Frielever i den daværende Latin- og Realskole, naar de efter en Prøve viste sig egnede til at kunne følge med i sidstnævnte Skoles Latin- og Realklasser.

I Henhold til denne Bestemmelse optoges:

1900: 6 Elever.

1901: 1 —

1902: 7 —

1903: 4 —

1904: 1 —

i Real- og Latinklasserne, 1 i II st., 1 i II R., 4 i I st., 13 i I R., medens enkelte andre, som meldte sig til Prøve, ikke optoges. Nogle af de optagne Elever havde faaet Privatundervisning før Prøven. Af disse

19 Elever udgik 3 uden Eksamen. Af de andre 16 var 8 særdeles flinke, 6 flinke, 2 kun jævnt tilfredsstillende.

Da Skolens Plan ændredes efter Almenskoleloven af 1903, spurgte Rektor Skoleudvalget, om Elever fra Borgerskolen fremtidig skulde optages i II M. (nærmest svarende til I R.) eller i I M. Af økonomiske Grunde bestemte Udvalget, at Overgangen skulde ske til II M. Derefter optoges i II M.:

1904:	5	Elever.
1905:	4	—
1906:	14	—
1907:	11	—
1908:	8	—

I 1906 indstillede 22 Elever sig til Optagelse, i 1907 ligeledes 22.

I 1906 gik Skolens Indstilling ud paa, at 3 af de 22 var ude af Stand til at følge med, at 2 Elever maatte underkaste sig en Omprøve i Tysk og Fysik efter Ferien, og at Udfaldet af denne var *meget* usikkert, og at 9 af de andre Elever maatte have privat Undervisning i enkelte Fag for at kunne følge med i Klassen. Skoleudvalget vedtog efter denne Indstilling at optage 14 Elever, af hvilke 9 viste sig at være særdeles flinke eller meget flinke, medens de andre 5 kun var nogenlunde flinke.

I 1907 gik Skolens Indstilling ud paa at optage 11 Elever i II M. „*trods enkelte Mangler*“, medens det efter Lærerpersonalets Udtalelser maatte anses for tvivlsomt, at „de andre Elever vil kunne deltage i Undervisningen paa Grund af, at de i adskillige Fag staar en Del tilbage“. Det har i Skoleaaret 1907—08 vist sig, at 6 af de optagne 11 Elever havde nogen Vanskelighed ved at følge med, særligt i Regning.

Paa Budgettet for 1908—9 stillede Byraadet dernæst 400 Kr. til Raadighed til Privatundervisning for de Elever, der agtedes overflyttede i Juli 1908, for at der saaledes kunde raades Bod paa deres mangelfulde For-kundskaber i flere Fag. Af denne Sum er noget over Halvdelen anvendt med det gode Resultat, at alle de i 1908 prøvede 8 Elever kunde optages, skønt en af dem ikke havde læst Tysk i Borgerskolen, da han havde gaaet i den Klasse, i hvilken der læstes Engelsk.

II.

I Anledning af Optagelsesprøven i 1907 rettedes fra flere Sider offentlige Angreb paa Almenskolen, fordi den kun havde optaget Halvdelen af de Elever, der havde meldt sig. Disse Angreb hvilede særlig paa den Betragtning, at Borgerskolens Lærerpersonele maatte kende disse Børn bedst, og at deres Dom om Eleverne maatte være den gyldige. Man sammenstil-lede denne Dom med de Aarskarakterer, som nu gives i Almenskolen, og som i Almindelighed er mere af-gørende for Opflytningen i en højere Klasse end Eksamensresultatet ved Aarets Udgang. Denne Sam-menligning hviler paa en Misforstaaelse. I Almen-skolen er der selvfølgelig en organisk Forbindelse mellem de enkelte Klasser. En Elev, som har fulgt flink med f. Eks. i 1 M., har derved godtgjort, at han er moden til den fortsættende Undervisning i 2 M., selv om Eksamensresultatet ved Eksamen i 1 M. af tilfældige Grunde er mindre godt. Men fordi en Elev er flink i Folkeskolens 5te Klasse, er det ingen-lunde sikkert, at han er moden til Undervisning i Almenskolens II M., da Undervisningens Maal i Folke-skolens 5te Klasse *kvantitativt* for adskillige Fags Vedkommende er betydelig ringere end i Almensko-

lens II M. Dette gælder særligt Regning, Fysik og Tysk, tildels Historie, Geografi og Naturhistorie. For Tyskens Vedkommende er det saaledes ofte hændt, at Elever, der meldte sig til Optagelse, ikke har læst mere end $\frac{1}{3}$ Del af det Pensum, som Almenskolen maa forlange, i Fysik har de ofte slet intet læst af det i I M. gennemgaaede Pensum. Det er da klart, at selv om Folkeskolens Lærere har fundet en Elev dygtig i de i Borgerskolen gennemgaaede Pensa, er dette ikke tilstrækkeligt for, at Eleven har kunnet optages og med Udbytte deltage i Undervisningen i disse Fag. I det hele vil Folkeskolens Lærere, naar de bedømmer deres Elever, først og fremmest se paa deres almindelige Udvikling og Modenhed, medens Almenskolen Lærere maa lægge Hovedvægten paa den faglige Dygtighed.

Skoleudvalget har bestemt, at flinke og dygtige Elever kan optages i II M., naar de ved en Prøve viser sig at kunne deltage i denne Klasses Undervisning.

Almenskolelovens § 15 siger om denne Optagelse: „For at nogen kan optages som Elev i en af Melleskolens højere Klasser, maa vedkommende bestaa en Optagelsesprøve, der godtgør, at han (hun) i Modenhed og Kundskaber staar paa lige Trin med den Klasses Elever, i hvilken han (hun) ønskes optaget.“

Naar for flere Elevers Vedkommende Resultatet af Prøven har været, at disse Elever i flere Fag, særligt i Tysk, Fysik, Regning, tildels ogsaa i Historie langt fra tilfredsstillende de Krav, som Skolen i Henhold til Loven og Udvalgets Bestemmelse skulde stille, saa er det en Selvfølge, at Skolen ikke har kunnet indstille disse Elever til Optagelse.

Det vil være let at forstaa, at hvis der i Skolens

2 M. optoges talrige Elever, der ikke stod paa Standpunkt med Skolens egne fra 1 M. opflyttede Elever, saa vilde hele Klassens Undervisning lide i høj Grad, idet Lærerne blev tvungne til at anvende flere Maaneder af Skoleaaret til at lære de nyoptagne det Stof, som Skolens egne Elever havde lært i 1 M. Dette vilde baade være en Uret mod Skolens egne Elever og bevirke, at hele Klassens Undervisning ikke bragtes til det Maal, som Undervisningsplanen forudsætter. Det har sikkert aldrig været Skoleudvalgets Mening, at dette skulde blive Resultatet af Borgerskoleelevernes Overflytning i Almenskolen. En saadan Optagelse vilde staa i den skarpeste Strid med Almenskolelovens § 15.

Almenskolens Rektor og Lærere har altid set med Velvilje paa Forbindelsen mellem Almenskolen og Borgerskolen og har gjort deres til at skabe og fremme denne. Naar i de senere Aar saa mange af de prøvede ikke er indstillede til Optagelse, skyldes dette ikke et ændret Syn paa Betydningen af Forbindelsen mellem de 2 Skoler, men helt andre Aarsager. I de første Aar søgte kun faa, og formodentlig Borgerskolens allerbedste Elever, at blive optagne. Det er ganske naturligt, at jo større et Antal der melder sig til Optagelse, des større vil Procenten blive af dem, der ikke tilfredsstiller Fordringerne. Optagelsen i II M. er i visse Henseender vanskeligere end i tidligere I R. paa Grund af de større Krav i Tysk og det ny Fag Fysik. Desuden er sikkert de kommunale Heldagsklassers hele Undervisningsniveau nu noget lavere end for 4—5 Aar siden, fordi Elevtallet i Heldagsklasserne i disse Aar er vokset meget stærkt (fra 30 % af hele Elevtallet i 1900 til 55 % i 1907.) Følgen af denne Stigning har været, at der nu i Hel-

dagsklasserne findes mange Elever, der kommer fra Hjem, der yder Børnene for ringe Støtte og Tilsyn m. H. t. deres Skolegang. Dette anser de kommunale Skolers Ledere selv for at være Tilfældet. Almenskolens Lærere har særligt for Regningens Vedkommende gjort denne Iagttagelse, idet de fra de kommunale Skoler overflyttede Elever tidligere stod over eller paa Højde med Almenskolens Elever i Regnefærdighed, men nu i det hele er dem underlegne. Det stemmer da ogsaa godt med denne Iagttagelse, at Maalet for Regning i den af Borgerskolen 1908 udarbejdede Undervisningsplan er sat betydeligt lavere end i Undervisningsplanen fra 1901 for Skolens Hverdagsklasser.

III.

Der er altsaa ingen organisk Forbindelse mellem de 2 Skoler. Der er et Hul mellem det Sted, hvor Eleverne forlader Borgerskolen, og det, hvor de skal optages i Almenskolen.

Naar der saa spørges, hvorledes der skal skabes Forbindelse mellem de to Skoler, kan dette besvares paa flere Maader, alt efter som Hensyn tages 1) til Sagens økonomiske Side, 2) til Tallet af de Elever, der tænkes overførte, 3) til de pædagogiske og sociale Betragtninger, som melder sig til Overvejelse.

Der er 3 Muligheder for en Overflytning:

- 1) Overflytning fra Borgerskolens 4. Klasse til Almenskolens I M.
- 2) Overflytning fra Borgerskolens 5. Klasse til Almenskolens II M. for et mindre Antal Elever med forudgaaende Privatundervisning.
- 3) Overflytning fra Borgerskolens 5. Klasse til Almenskolens II M. for et større Antal Elever, hvilket

kræver en Omordning af de 2 Skolers Undervisningsplaner.

Størrelsen og Tallet af Almenskolens Lokaler er nu saaledes, at Almenskolen med et Elevantal paa ca. 300 Elever har tilstrækkelige Lokaler til 1) 5 Forberedelsesklasser paa ca. 24—30 Elever, 2) en I M. paa 30 Elever eller lidt mere, 3) 1 Realklasse paa indtil 16 Elever og 3 Gymnasieklasser paa 10—20 Elever, 4) 6 Mellemskoleklasser (II., III., IV., hver i 2 Afdelinger) paa ca. 18—22 i hver Afdeling. Da I M. i Almindelighed er paa 30—32 Elever, vil Almenskolen med sine nuværende Lokaler højst hvert Aar kunne optage 8—10 Elever ved Begyndelsen af II M. Forsaavidt altsaa Tilgangen af Elever fra Borgerskolen begrænses til dette Tal, er der for Optagelsen af disse Elever 2 Muligheder:

- A) Optagelse som nu i II M, helst med foregaaende Privatundervisning i Tysk, Regning og Fysik, maa-ske Verdenshistorie. Erfaringen m. H. t. denne Privatundervisning i Aar gaar ud paa, at de fra Borgerskolen overførte Elever paa denne Maade kan naa at følge med i II M. paa en i det hele tilfredsstillende Maade.
- B. Oprettelsen af en ny I M.-klasse. Da Skolen mangler et Lokale, maa der bygges. Hr. Arkitekt Hagerup, med hvem der er forhandlet om Sagen, mener, at den eneste Mulighed er en Forlængelse af Gymnastikfløjen, hvilket vil koste ca. 12,000 Kr.

Af disse Ordninger vilde den sidste være den behageligste for Almenskolen, da Undervisningen i I M. nu lider noget ved det store Elevtal, og da Ordning B vilde skaffe Almenskolen en Deling af I M i 2 Afdelinger, hver paa ca. 20—22. Men af økonomiske Grunde synes vi, at Ordning A maa foretrækkes. Det

maa nemlig bemærkes, at Oprettelsen af en sideordnet ny I M. ikke vil medføre, at der kan overflyttes flere Elever end nu, da Skolens øvrige Lokaler ikke tillader mere end 40 Elever i hver af Mellemskolens 3 øverste Klasser (ca. 20 i hver Afdeling), hvoraf følger, at Tallet i I M. heller ikke kan være meget højere end 40. Ordning A vil kun koste Byen indtil 400 Kr. om Aaret, Ordning B mindst 3600 Kr. (Lærerløn: 2400 Kr., Renter af Byggegæld, Inventarium, Varme, Rengøring etc. ca. 1200 Kr.) Ganske vist er Ordning B pædagogisk set baade m. H. t. Almenskolen og m. H. t. de overflyttede Elever at foretrække, men da det kun drejer sig om et ringe Antal Elever, synes den store Forskel i Udgifter at maatte være det afgørende Hensyn.

Adskilligt anderledes stiller Sagen sig, hvis der bliver Tale om et større Antal Elevers Overflytning. I det Skolekommissionsmøde, hvor Spørgsmaalet drøftedes, nævnedes Tallet 30. Hvis Byraadet bestemmer, at der for Fremtiden hvert Aar skal gives Adgang til dette Antal Frielever fra de kommunale Skoler, er der atter 2 Veje, ad hvilke man kan gaa.

C. Man kan ordne en Overgang mellem Borgerskolens 4. Klasse og Almenskolens I M. i Lighed med, hvad man har gjort i alle andre Købstæder, hvor en saadan Forbindelse i stor Stil er skabt. (Falder sammen med B, kun at Elevtallet er langt større.)

Forudsætningen for denne Ordning maa være, at Borgerskolens Elever ved Udgangen af 4. Klasse tilfredsstillende Fordringer, som ved kongelig Anordning er stillede for Optagelse i en Almenskoles I M. Den af Borgerskolen i 1908 udarbejdede Undervisningsplan tilfredsstillende eksempelvis ikke Fordringerne i Regning. Da Almenskolen er bundet af den konge-

lige Anordning, kan den ikke paa dette Punkt slaa af i sine Krav, saa at Borgerskolens Undervisningsplan af 1908 maa ændres for 4. Kl.s Vedkommende, hvis Forbindelsen skal realiseres mellem denne Klasse og Almenskolens I M. Samme Krav maa altsaa stilles ved Ordning B.

Denne Ordning vil medføre, at Almenskolens Elevtal i hver af de 4 Mellemskoleklasser naar ca. 60 Elever. Det vil i saa Fald af Hensyn til de nuværende Klasseværelses Størrelse være nødvendigt at have 3 Parallelafdelinger i hver Klasse, saa at der maa indrettes 5 nye Afdelinger og oprettes 5 nye Lærereboder af 1ste Lønningsklasse. Det vil være umuligt at skaffe disse Lokaler paa anden Maade end ved at sætte en 2den Etage paa Skolebygningen. Den aarlige Merudgift vil derved let blive 16,000 Kr. Denne Sum vil formodentlig mindskes en Del ved, at Borgerskolen i de 3 af de 4 Aar, som Mellemskoleundervisningen varer, vil faa de samme 30 Elever mindre. Men Byens samlede Merudgift vil dog vanskeligt blive under 10,000 Kr. om Aaret.

D. Man kunde dernæst skabe en organisk Forbindelse mellem de 2 Skoler ved II M. ved at lempe de 2 Skolers Undervisningsplaner saa meget, at de berørte hinanden ved Udgangen af Borgerskolens 5 Klasse og Begyndelsen af Almenskolens II M. Man vilde herved opnaa betydelige økonomiske Bespareser, idet man saa kun behøvede at oprette 3 nye Klasseafdelinger (en ny II M., en ny III M., en ny IV M., medens Skolens I M. forblev udelt). Man kunde saa nøjes med en Forlængelse af Gymnastikfløjen, hvorved der indvandt 3 nye Klasseværelser, og man kunde nøjes med at ansætte 3 nye Lærere. Byens aarlige Merudgift, naar Hensyn tages til, at Borgerskolen i 2 af

de 3 Aar, som Mellemskoleundervisningen fra II M.—IV M. tager, vilde blive det tilsvarende Antal Elever mindre, vilde saaledes blive betydelig mindre end ved Ordning C, dog vanskeligt under 6000 Kr.

I begge Tilfælde maa man imidlertid regne med den Mulighed, at Tilgangen specielt til Realklassen vilde blive saa stor, at det blev nødvendigt at skaffe et nyt og større Lokale til denne Afdeling, maaske endda at dele den, hvilket vilde medføre Ansættelsen af en ny Lærer.

Der kan ingen Tvivl være om, at Ordning D sammenlignet med C i hvert Fald vil betyde en Mindreudgift for Byen paa adskillige Tusind Kroner.

Pædagogisk set melder der sig derefter andre Betragtninger.

Almenskolen kan som Institution ikke have noget mod en Ordning, der skaber organisk Forbindelse ved Begyndelsen af I M. *En saadan Ordning vil for Almenskolen være den letteste, da den slet ingen Forandring vil medføre i dens nuværende Undervisningsplan.* En Overgang ved Begyndelsen af II M. vil derimod tvinge Almenskolen til at lempe sin Undervisningsplan for I M. paa flere Punkter, for at Fordringerne til Optagelse i II M. kan blive mindre. Dette vil betyde, at der i II M.—IV M. i den samme Tid skal gennemgaaes en større Stofmængde end efter den nuværende Ordning, og dette vil altsaa stille større Krav til Lærerpersonalets Arbejdsenergi i disse Klasser.

Naar vi desuagtet foretrækker Ordning D, ledes vi, bortset fra de økonomiske Besparelser, dertil af følgende Hensyn.

Formaalet med Overflytning af Borgerskoleelever maa være at bringe disse Elever et Gode ved at give dem Del i en højere Undervisning, som senere i Livet

kan blive dem en virksom Hjælp. Men Betingelsen for, at dette Maal kan naas, er, at vedkommende Elever er egnede til denne Undervisning. Det vilde sikkert være til disse Elevers Skade, om de overflyttedes til Mellemskolen, og det viste sig, at de ikke egnede sig til denne Undervisning, saa at de blev nødt til at opgive den inden bestaaet Mellemskoleprøve.

Nu viser det sig, efter hvad Undervisningsinspektøren, Professor Rønning, og Statens Tilsynsmand med Folkeskolen, Professor Larsen, oplyser, *at der i de kommunale Mellemskoler er forholdsvis mange Elever, som gaar ud inden Undervisningens Afslutning.* For disse Elever havde det været meget bedre, om de var blevet i Folkeskolen. Det er desuden klart, at baade Skolen og Hjemmet med betydelig større Sikkerhed kan afgøre, om en Elev egner sig til Mellemskoleundervisningen og kan gaa Mellemskolen igennem, naar Barnet er 12 Aar, end naar det er 11. En Overgang ved 12 Aars Alderen har altsaa det siore Fortrin, at Overgangen kan foretages med større Udsigt til virkeligt godt Resultat for Barnet.

Da Almenskoleloven behandlede i Rigsdagen, fremsattes fra Arbejderpartiets og Folkeskolepartiets Side stærke Krav om, at Forbindelsen mellem Folkeskolen og Almenskolen maatte blive sat ved det 12te Aar i Stedet for ved det 11te Aar (Udtalelser af Borgbjerg samt Aadal og Jensen-Knudstrup i Folketingstidende 1902—3).

Afdøde Folketingsmand Harald Holm rettede fra Folkeskolens Synspunkt de heftigste Angreb paa Loven, fordi Folkeskolen ikke blev betragtet som værende god nok længere end til 11 Aars Alderen. Det maa være Maalet for den danske Folkeskole en Gang i Tiden at blive den grundlæggende Skole til 14-Aars

Alderen, og enhver Ordning af Folkeskolen, der skaber en organisk Forbindelse mellem denne Skole og den højere Skole paa et ældre Trin end 11-Aars Alderen, maa bidrage til at styrke Folkeskolens hele Stilling i Samfundet og berede den Fremtid, da Folkeskolen bliver den fælles Grundskole. Forudsat altsaa, at der kan skabes en Forbindelse mellem Folkeskolen og Almenskolen i Kolding ved 12-Aars Alderen, uden at der tilføjes den øvrige Undervisning nogen Fortræd, forekommer det os, at en saadan Ordning bør vælges, selv om man i Undervisningsplanernes Ordning skal bringe nogle Ofre for at opnaa et saadant Gode.

Derfor har vi, efter at have forhandlet Sagen med Almenskolens Lærerpersonele i flere Lærermøder, i Møderne med Skoleinspektøren og de kommunale Overlærere drøftet det Spørgsmaal, om en saadan Forbindelse mellem Folkeskolens 5te Klasse og Almenskolens II M. var mulig. Der er for at klare dette Spørgsmaal efter Forslag af de kommunale Skolers Repræsentanter udarbejdet Undervisningsplaner for Borgerskolen og for Almenskolen, hvilke Undervisningsplaner medfølger vor Indstilling. Der er den Forskel paa disse Undervisningsplaner, at Almenskolens er den, som bruges og har været brugt i flere Aar, medens Borgerskolens er et Forslag, som tænkes indsendt til Skolekommissionen. Vi mener, at en Forhandling om det foreliggende Spørgsmaal vilde have været lettere, hvis der fra begge Skolers Side havde foreligget Undervisningsplaner, der var prøvede gennem flere Aars Praksis, men da Forhandlingerne mellem de 2 Skoler ikke kunde opsættes, til Borgerskolens Forslag til Undervisningsplan var godkendt, har vi optaget Forhandlingen paa Grundlag af det udarbejdede Forslag.

Vi har da i Overensstemmelse med Almenskolens

Lærerpersonele stillet et Forslag af følgende Indhold for at opnaa en organisk Forbindelse mellem de 2 Skoler ved 12-Aars Alderen:

- 1) Almenskolen opgiver Fysik i I M.
- 2) Borgerskolen fører sine Elever ved Udgangen af 5te Klasse til det Maal i Regning, som Almenskolen naar ved Udgangen af I M.
- 3) Borgerskolen ændrer Undervisningsplanen for Tysk i 5te og 6te Klasse, saaledes at der gives 5 Timer Undervisning i 5te Klasse, eventuelt kun 2 i 6te, (for at saaledes Dansk i 6te kan faa en Time mere til Erstatning for den Time, Faget maatte afgive i 5te; den 5te Time i Tysk i 5te Klasse mente vi kunde faas ved at opgive Fysik i 5te, da Almenskolen var villig til at opgive Fysik i I M.). Paa denne Maade vilde Borgerskolens Elever *omtrent* kunne lære ligesaa meget Tysk i 5te Klasse som Almenskolens i I M., idet I M. efter Almenskolens Normaltimeplan skal have 6 ugentlige Timer.
- 4) Hvis der opnaas Enighed om disse 3 Fag, hvor Forskellen er størst, forhandles der senere om Historie, Geografi og Naturhistorie, i hvilke Fag Uoverensstemmelsen ikke synes større, end at den kan hæves eller mildnes med mindre Lempelser og Omlægninger i Undervisningsplanerne.

Dette Forslag fra Almenskolens Side betyder et ikke ringe Afslag i Fordringerne, men det er vor Overbevisning, at Undervisningen i de 3 følgende Mellem-skoleklasser trods de saaledes øgede Krav til disse Klassers Arbejde kan gennemføres med tilfredsstillende Resultat.

Borgerskolens Repræsentanter erklærede, efter at have forhandlet Sagen indbyrdes og med Lærerpersonealerne, ikke at kunne tiltræde vort Forslag. Det

mentes, at Borgerskolens Maal i Regning ved Udgangen af 5te Klasse var $\frac{1}{2}$ Aars Arbejde tilbage for Almenskolens Maal ved Udgangen af I M., og for Tyskens Vedkommende udtaltes der, at den af os foreslaaede Ordning maatte anses for uforsvarlig set fra Folkeskolens Synspunkt.

Vi tror ikke, at Almenskolen kan strække sig videre, end den har gjort, men er for øvrigt villige til, hvis Skolekommissionen ønsker det, at fortsætte Forhandlingerne, eventuelt paa Basis af Ordningen af det 3-maanedlige Kursus, som i hvert Fald maa oprettes, hvis en organisk Forbindelse mellem de 2 Skoler med Overførelse af et større Antal Elever skal realiseres.

IV.

Der har ogsaa ved Forhandlingsmøderne været drøftet, hvem der skulde træffe Afgørelsen med Hensyn til Borgerskoleelevernes Optagelse i Almenskolen, Borgerskolens eller Almenskolens Lærere. I Tilslutning til vor tidligere indsendte Skrivelse om Optagelsen i 1908 skal vi herom udtale følgende:

Saa længe de fra Borgerskolen overflyttede Elever møder med en Forberedelse, der i flere Fag er ganske utilfredsstillende, maa Almenskolen forlange, at Prøven foretages af dens Lærere, og at Indstillingen til Skoleudvalget foregaar paa Grundlag af denne Prøve. Almenskolen kan ikke indse, at det er en berettiget Fordring, at Borgerskolens Elever optages i dens Klasser, uden at Almenskolens Lærere først har haft Lejlighed til at udtale sig om, hvor vidt disse Elever opfylder de Krav, der maa og skal stilles. Hvis en saadan Forret indrømmes disse utilfredsstillende forberedte Elever, vil andre Forældre stille samme Krav for deres Børn, og Skolen selv vil ikke med nogen

Ret kunne nægte sine egne Elever, der staar tilbage i et eller flere Fag, Oprykning i en højere Klasse. Men alt dette betyder Løshed i hele Undervisningsgangen og Tilintetgørelse af Skolens Disciplin og Anseelse.

Anderledes vil Sagen forholde sig, hvis der skabes en organisk Forbindelse mellem de 2 Skoler enten ved Begyndelsen af I M. eller ved Begyndelsen af II M. Hvis de to Skolers Undervisningsplaner ordnes saaledes, at de Elever, der af Borgerskolen ønskes optagne i Almenskolen, ved deres Udgang af Borgerskolen har modtaget en Undervisning, der svarer til den, Almenskolens Elever har modtaget i den tilsvarende Klasse (4de Klasse = V F., 5 Klasse = I M.), og hvis Borgerskolens Ledere og Lærere mener, at vedkommende Elever, der indstilles til Optagelse i Almenskolen, har modtaget denne Undervisning paa en tilfredsstillende Maade, forekommer det os, at Almenskolen bør have saa megen Tillid til Borgerskolens Dom, at den kan optage disse Elever uden Prøve. Borgerskolen staar i saa Henseende anderledes end Privatskoler og de enkelte Hjem, og en saadan Forret for Borgerskolen er baade rimelig paa Grund af Borgerskolens Stilling som offentlig kontrolleret Skole og som Led af samme kommunale Skolevæsen.

Men forudsat, at en saadan organisk Forbindelse mellem de to Skoler tilvejebringes, og Byraadet vedtager, at der hvert Aar skal overflyttes et større Antal Elever fra Borgerskolen til Almenskolen, bliver det nødvendigt at ordne en Undervisning for disse Elever i det Tidsrum, der ligger imellem deres Udskrivning af Borgerskolen (1ste April) og deres Optagelse i Almenskolen. Af Hensyn til Borgerskolens Klassedeling maa Udskrivningen jo foregaa ved Begyndelsen af denne Skoles nye Skoleaar, og Eleverne kan ikke

komme ind i Almenskolen, før denne Skoles nye Skoleaar begynder efter Sommerferien. Dette bliver fra 1ste April til Sommerferien ca. 3 Maaneder. Børnene kan ikke være uden Undervisning i denne Tid, da de dels vilde glemme meget, dels vænnes til Driveri. Under den ene eller den anden Form maa der i denne Tid skaffes dem Undervisning. Denne Undervisning kan ikke faa Form af almindelig Skolegang, da der ikke haves Lærere til Raadighed for fuldstændig Heldagsundervisning. Der maatte nærmest tænkes paa en Slags Eftermiddagskursus paa ca. 3 Timers daglig Undervisning, hvorved deres Kundskaber vedligeholdtes og befastedes, særligt i Hovedfagene. Et saadant Kursus vilde sandsynligvis koste ca. 600 Kr. aarligt.

Ved at sammenligne Almenskolens og Borgerskolens Undervisningsplaner vil Skolekommissionen se, at der er en ikke ringe Forskel paa de i de 2 Skolers Klasser anvendte Bøger, Undervisningsmetoder og Stoffordeling indenfor de enkelte Fag. Dette er en naturlig Følge af, at de 2 Skoler hidtil har arbejdet helt uafhængig af hinanden, tildels vel ogsaa en Følge af forskelligt Syn paa mange Spørgsmaal. Det kan ikke være andet end, at denne Forskel i Midler ogsaa bevirker Forskel i de Maal, der naas, og det vilde sikkert være ønskeligt, hvis der skal være organisk Forbindelse mellem Skolerne, at adskillige af de herhen hørende Forhold drøftedes af Skolerne i Fællesskab, saa at der skabtes nogen større Ensartethed i Veje og Midler for den grundlæggende Undervisning (til 11 eller 12 Aar), der dog skal føre til væsentlig set samme Maal. Det vilde sikkert være skadeligt, om man ganske mekanisk søgte at skabe en saadan Ensartethed ved Paabud fra oven. Mulig nødvendiggør de for-

skellige Forhold, hvorunder de to Skoler arbejder, Forskel paa flere Omraader, men ved Samarbejde mellem Skolernes Faglærere, ved fælles Drøftelse af Metoder, Midler og Maal kunde der sikkert være stor Mulighed for, at de 2 Skoler gensidig lærte af hinanden og lempede sig efter hinanden, saa at man saavidt muligt søgte at naa de samme Maal ad de samme Veje. Et saadant Samarbejde for fælles Maal vilde fremmes yderligere, om der droges Omsorg for, at Lærerne, særligt i de lavere Klasser, fik Lejlighed til at overvære hinandens Undervisning i de 2 Skoler, man kunde endda her tænke paa, at Borgerskolens og Almenskolens Lærere kunde faa enkelte Undervisningstimer i hinandens Klasser. Ved hele dette Samarbejde vilde der skabes gensidig Forstaaelse til Fremme for begge Skolers grundlæggende Undervisning, og man vilde saaledes arbejde fremad mod det Maal, som aldrig bør lades ude af Betragtning: *Sammendragelsen af de to Skolers Børneklasser til en fælles Børneskole.*

Kolding højere Almenskole, i September 1908.

Ærbødigst

Georg Bruun. Karl Hansen.

Fransk og Latin.

Almenskolelovens § 11 kræver, at de, der melder sig til Optagelse i Gymnasiets klassisk-sproglige Linies eller nysproglige Linies 1ste Klasse, tillige skal underkaste sig en Prøve i Latin.

Da Loven var til Behandling i Rigsdagen, var der stærk Strid om denne Bestemmelse. Oprindeligt havde man tænkt sig, at der slet ikke skulde læses Latin i Mellemskolen, og at Faget skulde vente til Gymnasiet. Denne Ordning vilde imidlertid medføre, at Eleverne i det klassisk-sproglige Gymnasium samtidig vilde blive nødt til at begynde paa Læsningen af Fransk, Latin og Græsk. For at raade Bod paa denne Mislighed indførte man Kravet om en elementær Latinundervisning i 4 M. for de klassisk-sproglige Studerende. Af *økonomiske* Grunde udvidedes dette Krav senere til ogsaa at gælde de Elever, der ønskedes opflyttet i det nysproglige Gymnasium, idet man mente, at Latinundervisningen kunde blive fælles for de 2 Liniers Elever ikke blot i 4 M., men ogsaa i Gymnasiets nederste Klasse. Folketinget var imod denne Ordning, men den blev tvunget igennem af Landstinget. Lovens Bestemmelse angaar egentlig kun Statens Skoler, men er af Ministeriet udvidet til ogsaa at gælde de kommunale og de private Skoler.

I Begyndelsen af Skoleaaret 1908—09 var Elevtallene i samtlige 45 højere fuldstændige Almenskoler:

1ste Gymnasieklasse			2den Gymnasieklasse		
Klassisk-sproglige Linie	Nysproglige Linie	Matematisk-naturvidenskabelige Linie	Klassisk-sproglige Linie	Nysproglige Linie	Matematisk-naturvidenskabelige Linie
62	398	268	71	343	199
728			613		

Der var 41 Skoler med nysproglig Linie, 10 med klassisk-sproglig. Af disse 10 var 8 Statsskoler. Af de private og kommunale Skoler havde kun 2 Skoler i 1908 en klassisk-sproglig 1ste Gymnasieklasse med tilsammen 6 Elever. En af disse 2 Skoler havde ikke den nysproglige Linie. Af de andre private og kommunale Skoler var der kun en københavnsk Skole, som havde en klassisk sproglig Gymnasieklasse paa 4 Elever. Disse samme Skoler havde i deres 1ste Gymnasieklasser af den nysproglige Linie tilsammen 241 Elever. Forholdet var altsaa for disse ialt 30 Skoler, at der af Hensyn til 4 Elever paa den klassisk-sproglige Linie krævedes Latinundervisning af 241 paa den nysproglige Linie.

Denne Latinundervisning har ved mange Skoler været følt som et besværlig Tillæg til den øvrige Undervisning, og Presset blev saa meget stærkere, som der i dette Fag krævedes en bestemt Minimumskarakt-

ter. Selv om en Elev bestod sin Mellemskoleeksamen tilfredsstillende, kunde han ikke opflyttes i 1ste Gymnasielasse paa den nysproglige Linie, hvis han ikke opnaaede Karakteren 4. Derfor blev Latin i 4 M. det egentlige Hovedfag, og den øvrige Undervisning led stærkt herunder, eftersom Latin stillede saadanne Krav til Hjemmeforberedelse, at der ikke blev tilstrækkelig Tid tilbage til at forberede sig grundigt paa de andre Fag.

Bestemmelsen i Almenskolelovens § 11 angik altsaa oprindeligt kun Statens Skoler, men Ministeriet havde af Uniformitetshensyn forlangt, at denne Bestemmelse ogsaa skulde gælde for de kommunale og private Skoler. Der har været megen Misfornøjelse med denne Ordning, der er følt som et Tryk paa Undervisningens Frihed ved adskillige Skoler, som enten kun havde den nysproglige Linie eller den nysproglige Linie og den matematisk-naturvidenskabelige Linie.

Denne urimelige Tvangsordning er nu bleven hævet ved kongelig Resolution af 9. Februar 1909, som fastsætter, at Bestemmelsen om, at en Latinprøve vil være at kræve af enhver, der efter at have bestaaet Mellemskoleeksamen uden Latin ønsker at optages i Gymnasiets klassisk-sproglige eller nysproglige Linies 1ste Klasse, indskrænkes til kun at gælde ved Optagelse i Statens højere Almenskoler og Sorø Skole og Opdragelsesanstalt.

De kommunale og private fuldstændige højere Almenskoler har saaledes faaet Frihed til at ordne deres Latinundervisning uden Latin i 4 M.

Ved *Kolding højere Almenskole* vil fra det ny Skoleaars Begyndelse Undervisningsplanen for Latin og Fransk blive ordnet saaledes:

1) Der læses ikke Latin i 4 M.

- 2) Der læses Fransk i 4 M. Faget bliver *tvungent* Fag for de Elever, der ønskes opflyttede i 1ste Gymnasklasse, og *valgfrit* Fag for de Elever, der ønsker at fortsætte med Fransk i Realklassen. Faget faar i 4 M. de samme 4 Timer, der tidligere var stillet til Raadighed for Latin, saa at de fransk-læsende Elever mister 1 Dansktime, 1 Regnetime, 1 Skrivetime og 1 Tegnetime om Ugen.
- 3) Fransk fortsættes i Realklassen som *valgfrit* Fag med 3 ugentlige Timer.
- 4) Fransk fortsættes i Gymnasiet som *tvungent* Fag med 3 ugentlige Timer i hver af Gymnasiets Klasser.
- 5) Latin paabegyndes i Gymnasiets 1ste Klasse og faar i hver Klasse 1 ugentlig Time mere end efter den tidligere Ordning, altsaa 5 Timer i 1ste Klasse, 5 Timer i 2den Klasse og 4 Timer i 3die Klasse.

Der er adskillige Fordele ved denne Ordning. De fransklæsende Realelever vil faa 2 Aars Undervisning i Faget med tilsammen 7 Timer, medens de hidtil kun har haft Fransk i et Aar med 4 ugentlige Timer. Læsningen vil blive mindre forceret og Udbyttet betydelig større.

Undervisningen i 4 M. vil blive befriet for det Pres, som hidtil har været en Følge af Latinundervisningen. Fransk vil ikke kræve saa meget Hjemmearbejde som Latin, og *da der ikke i dette Fag forlanges Minimumskarakter som Betingelse for Opflytning i 1 G.*, vil de øvrige Fag ikke i samme Grad som før blive 2den Rangs Fag og lide under mangelfuld Hjemmeforberedelse.

Franskundervisningen i Gymnasiet vil blive formindsket med 1 ugentlig Time i hver af de 3 Klasser, men dette opvejes ved, at Eleverne møder med et Aars Undervisning med 4 ugentlige Timer.

Latinundervisningen vil i det hele miste 1 ugentlig Time, altsaa ialt ca. 35 Undervisningstimer. Dette Tab opvejes imidlertid paa forskellig Maade. Dels er Eleverne 1 Aar ældre og derfor mere modne til denne Undervisning, og dels er deres sproglige og almindelige grammatiske Grundlag fyldigere, fordi de møder med 1 Aars Undervisning i Fransk.

Ordningen er altsaa i flere Henseender gunstigere for Eleverne end tidligere. Det har været under Overvejelse, om man skulde opsætte begge Fagene til Gymnasiet, saaledes som man har bestemt sig til at gøre ved andre Skoler. Naar man ikke her ved Skolen har vovet at foretage dette Skridt, er det af Frygt for derved at vælte altfor meget Arbejde over paa Eleverne i 1ste Gymnasieklasse. 1ste Gymnasieklasse, hvor den fyldigere og mere stringente Undervisning begynder efter Barneskolens Afslutning, synes efter de hidtil gjorte Erfaringer at stille store Krav til Elevernes aandelige Arbejdskraft, og man har ikke yderligere turdet øge dette Arbejde, før man ved længere Tids Erfaringer har forvissat sig om, at en saadan Ordning er forsvarlig set fra et skolehygiejnisk Synspunkt.

Naar der er gaaet nogle Aar, og man kan skønne bedre om hele dette Forhold, vil Spørgsmaalet blive taget op til fornyet Overvejelse.

Fransk i 4 M. bliver altsaa fra Begyndelsen af Skoleaaret 1909—10 *tvungent* Fag for de Elever, der agter at fortsætte i Gymnasiet, og fra Skoleaaret 1910—11 vil ingen kunne optages i Gymnasiets 1ste Klasse uden Kendskab til Fransk. *Udefra kommende Elever, der ønsker Optagelse i Gymnasiets 1ste Klasse, vil altsaa fra Begyndelsen af Skoleaaret 1910—11 have at underkaste sig en Optagelsesprøve i Fransk, men ikke i Latin.*

Fransk bliver desuden fra Begyndelsen af Skoleaaret 1909—10 *valgfrit* Fag i 4 M. for de Elever, der ønsker at fortsætte med Fransk i Realklassen. *Skolen tilraader indtrængende Hjemmene ikke at lade deres Børn dellage i denne Undervisning, med mindre den er absolut nødvendig for fortsatte Studier eller senere Livsstillinger.* Denne Undervisning medfører i 4 M. Tabet af 1 ugentlig Dansktime, 1 Regnetime, 1 Skrivetime, 1 Tegnelime, altsaa tilsammen 4 Timers Undervisningstab i Fag, der har stor Betydning for Elever, der i 15 og 16 Aars Alderen gaar ud til praktisk Gerning, og for Realklassens Vedkommende viser Erfaringerne, at Franskundervisningen stiller store Krav til Hjemmearbejde, saa at Deltagelse i denne Undervisning let kan medføre baade Overbebyrdelse og mindre Udbytte af Undervisningen i de andre Fag.

Georg Bruun.

Forældrebesøg i Klasserne.

I de senere Aar har Forældre undertiden udtalt Ønsket om at overvære deres Børns Undervisning paa Skolen. Skolen har altid stillet sig velvillig over for disse Ønsker.

Forældrebesøg i Undervisningstimerne er ret ualmindelige i Danmark, Princippet er mere kendt i Tyskland og England, og i Amerika anses det for en Selvfølge, at Forældre nu og da indfinder sig i de Klasser, hvor deres Børn er.

Alt nyt og ualmindeligt skræmmer ved første Øjekast. Den første Tanke overfor Forældrebesøg i Under-

visningstimerne er altid den, at de vil medføre Forstyrrelse. Erfaringer viser, at dette ikke er Tilfældet. En vel ledet Undervisning vil ikke lide noget ved, at der er andre til Stede end Læreren og Børnene, snarere vil Tempoet blive noget livligere. Forældres Nærværelse gør ingen Skade. Spørgsmaalet er blot, om den kan gøre nogen Gavn.

Forældre er interesserede i at kende deres Børns Fremgang og forstaa Skolens Arbejde. Karakterer, Censurer, mundtlige Samtaler giver Meddelelser om Undervisningens *Resultater*, men ingen Forstaaelse af selve Undervisningen. Aarsprøverne er noget andet end den daglige Undervisning og indskrænkes mere og mere paa Grund af den ny Skoleordning. Man har til Erstatning prøvet at indføre *Forældreuøger*, i hvilken Tid Skolens Klasser stod aabne for Forældre. Endnu bedre vilde det dog være, om det hele Aaret igennem stod Forældrene frit for at overvære deres Børns Undervisning, naar det passede dem sely, naar de syntes, at deres Børns Fremgang var mindre tilfredsstillende, naar bestemte særlig interessante Dele af Stoffet blev gennemgaaet.

Hjemmet, som betror Børnenes Undervisning til Skolen, har moralsk Ret til at vide, i hvilken Aand og med hvilke Midler og med hvilke Resultater Skolen arbejder. Skolen er interesseret i, at dens Arbejde kendes, forstaas og værdsættes af Forældrene. Forældrene kan umulig bedømme Arbejdet efter *Resultaterne* alene. Kun *delvis*, hvis Resultaterne er gode, *absolut ikke*, hvis Resultaterne er *daarlige*. Hvis en Elev følger daarlige med i Skolen, kan Skylden være Skolens, men Aarsagen kan ogsaa være Elevens mangelfulde Flid eller Hjemmets mangelfulde Tilsyn eller andre Forhold.

Undervisning er en Kunst, der beror paa mange Forudsætninger, som Læreren maa tilegne sig gennem mange Aars Studium og mange Aars Erfaringer. Det er paa Undervisningens Omraade ikke alene Skolens Opgave at sørge for, at Børnene tilegner sig en vis Kundskabsmængde, men ogsaa, at de tilegner sig denne Kundskabsmængde saaledes, at den virkelig optages og tilegnes som Led i deres Væsen, gennemtrænger og udvikler deres hele Sjæleliv. Hvis Elev-erne ikke aandelig set vokser under dette Arbejde, hvis Kundskabsstoffet væsentlig kun bliver et paasat Lag, saa er Undervisningens Maal ikke naaet.

Undervisning er i mange Henseender noget andet nu end for 30 Aar siden. Derfor er det ikke helt let for Forældre, som har modtaget Undervisning af en anden Art, at forstaa, at den Undervisning, som deres Børn faar, i mange Henseender maa være forskellig fra den, de selv kender. De første Tanker bliver let: „Der er ikke meget ved den Undervisning, der nu gives i Skolerne. De Børn lærer ingen Ting. De har ingen Lektier for. De kan ikke læse, og de kan ikke deres lille Tabel, naar de er 7 Aar. De kan ikke deres store Divisions- og Multiplikationstabel, naar de er 10 Aar. Og sikken en Masse Fejl der er i deres danske Stile. Da vi gik i Skole, kunde vi rigtignok den tyske Grammatik ganske anderledes.“ Saadanne og lignende Tanker kan let komme frem hos Forældre, naar de synes, at deres Børn kan altfor lidt i Sammenligning med, hvad de selv kunde i den tilsvarende Alder eller *tror*, at de den Gang kunde. Intet er nemlig almindeligere end, at voksne Folk tror, at de som Børn var langt dygtigere end Børn nu om Dage. Sagen er nok den, at da de nuværende Forældre var Børn, beklagede *deres Forældre* sig over,

saa lidt Børnene lærte i Skolen i Sammenligning med i de gode gamle Dage. Saaledes lyder Klagerne over Børn og Ungdommen hos Forældrene og de voksne fra Generation til Generation.

Da de nuværende Forældre gik i Skole, foregik Undervisningen væsentlig gennem *Lektielesning*. Det lød den Gang: „Derfra og dertil, og sørg nu for at kunne jeres Lektier godt til i Morgen“, og den næste Dag bestod Undervisningen i, at Børnene hukommelsesmæssig afleverede Lektien. Børnene blev *hørt* i denne Lektie, ofte 6—7 i samme Stykke, og det var et væsentlig Udbytte af Skolegangen at blive „*hørt*“ et tilstrækkeligt Antal Gange i hvert Fag hver Uge. Undervisningens Grundlag var Bogens **Ord**, den Aands-evne, der blev mest udviklet, var *Hukommelsen*. Denne Tids Undervisningsmidler af anden Art var ret tarvelige, væsentlig indskrænkede til geografiske Kort. Kun de større Skoler havde naturhistoriske og naturvidenskabelige Samlinger, og selv i disse Skoler hindrede Kundskabsstoffets hukommelsesmæssige Tilegnelse den rigtige Anvendelse af disse Hjælpemidler.

Det er aldeles ikke underligt, at Forældre, som er opdraget ud fra dette Princip, maa staa uforstaaende over for meget i den moderne Undervisning. Det er endogsaa nødvendigt, at de ud fra de Forudsætninger, de medbringer fra deres egen Skoletid, maa finde, at Nutidsundervisning er ganske forfejlet, rent bortset fra deres Overvurdering af, hvor meget de selv i sin Tid lærte i Skolen.

Der er nu først Karaktererne.

Karakterernes Afskaffelse vækker altid stor Misforståelse hos Forældrenes Flertal. De er for dem noget solidt, noget haandgribeligt, de er Resultater, der taler et tydeligt Sprog, som ikke kan misforstås.

Men den moderne Skole siger, at daglige Karakterer umuliggør en virkelig god Undervisning. Der er her en dyb Modsætning mellem mange Forældres Meninger og Skolens Synspunkter, og det er ikke mærkeligt, at mange Forældre ser med Misfornøjelse paa en Ordning, som de slet ikke kan forstaa. Og saa er der dette med at „*blive hørt*“. Det er en ikke ualmindelig Opfattelse, at Børn ikke bliver „hørt“ mere, saaledes som de blev i tidligere Tid. Naturligvis kan man ikke nægte, at Børnene ogsaa nu undervises, og at Læreren taler med dem i Timerne, men man mener, at den enkelte Elev ikke længere faar Lejlighed til at lægge sin Viden for Dagen saaledes som under den tidligere Ordning. Og saa er dog Sandheden den, at Nutidens Klasseundervisning medfører, at Eleverne bliver „hørt“ 10—12 Gange saa meget som tidligere.

Dernæst er det en ret almindelig Klage, at Børnene ikke har ordentlige Lektier for, at de ikke har noget at bestille hjemme. Anklagen kommer frem under forskellige Former, men resulterer gerne i den Slutning, at saa lærer de jo ingen Ting. Hertil er nu først at bemærke, at Børnene selvfølgelig har Lektier for, og at det ikke er altid, at de forbereder sig tilstrækkelig hjemme paa disse. Naar endvidere Børn gaar ca. 6 Timer i Skole om Dagen, er der Grænser for, hvor meget Hjemmearbejde de kan præstere. Et Barn fra 11—14 bør ikke arbejde mere end højst $7\frac{1}{2}$ — $8\frac{1}{2}$ Time om Dagen, og hvis den samlede Tid, der anvendes til Skoleundervisning og Hjemmeforberedelse overskrider denne Tid, lider vedkommende Barn Fortræd paa Legeme og Sjæl. Vel overvejet burde Hjemmene være Skolen taknemmelige, fordi den tænker paa deres Børns sunde legemlige Udvikling. Det var langt lettere for Sko-

len at forlange mere Hjemmearbejde. Derved mindskedes jo Lærernes Arbejde i Undervisningstimerne. At Skolen tager en øget Byrde paa sine Skuldre og letter det Pres, der kræves af Eleverne, er en Velgering mod Eleverne for deres hele Liv, og derfor fortjener Skolen Tak og ikke Dadel.

Men dernæst staar denne Optræden fra Skolens Side i Forbindelse med, at det centrale Synspunkt for Skolens Undervisning nu er et helt andet end for 30—40 Aar siden.

Den Gang lærtes væsentlig gennem *Lektien hjemme*, nu væsentlig gennem *Undervisning i Klassen*, den Gang for en væsentlig Del gennem *Hukommelsen*, nu i langt højere Grad tillige gennem Anskuelse, Fantasi og Slutning, den Gang væsentlig gennem *Ord*, nu tillige gennem *selvstændigt Arbejde* og *selvstændig Frembringelse*. *Høremetoden* er erstattet af *Klasseundervisningen*. I Danskundervisningen er Grammatik traadt i Baggrunden, og forstandig Oplæsning og Kendskab til Literaturen er blevet en Hovedsag. I de moderne Sprog er den hukommelsesmæssige Grammatiklæsning erstattet af Bestræbelser for at lade Eleverne lære at bruge Sprogene til Genfortælling og Samtale. Geografi- og Naturhistorieundervisning var tidligere i alt for høj Grad Udenadslæren efter Bog, nu hos de bedste Lærere en Undervisning, der henvender sig til Iagttagelse og Dømmeevne med Kort og Præparater og den levende Natur som Udgangspunkt.

Begrebet *selvstændig Tilegnelse* præger Undervisningen i Dansk og Regning i de lavere Klasser i et Omfang, der slet ikke forstaas, naar man ikke selv har overværet en saadan Undervisning. *Elevernes Selvvirksomhed* spiller ved Fag som Tegning og Sløjd og de selvstændige fysiske Forsøg en Rolle, som Foræl-

dre, der gik i Skole for 30 Aar siden, har vanskeligt ved at forstaa.

Alt dette betyder, at Undervisningen flyttes i stigende Grad fra Hjemmet til Klassen, og at der nu arbejdes i Undervisningstimerne langt mere energisk end tidligere. Herved øges Lærernes Arbejde i høj Grad og ligeledes, om end mindre, Elevernes Arbejde i Skoletiden. Men dette medfører saa paa den anden Side, at Elevernes Arbejde i Hjemmet mindskes.

Alt dette er godt. Men det er slet ikke saa underligt, at mange Hjem har svært ved at forstaa det, og jeg tror heller ikke, at disse skitserede Meddelelser om den ny Undervisningsform vil bidrage i væsentlig Grad til at fjerne Misforstaaelser, som nu er til Stede. Den eneste Maade, hvorpaa Hjemmene kan faa Forstaaelse af Skolens Arbejde, Maal og Midler, Aand og Tone, er ved Selvsyn. Først, naar Forældrene selv har set og selv har hørt, er de i Stand til at dømme den moderne Undervisning i Forhold til den traditionelle, som de selv har gennemgaaet.

Der har i de senere Aar været talt mange fagre Ord om Hjemmets Selvbestemmelse med Hensyn til deres Børns Opdragelse, om Hjemmenes Ret, der ikke skulde knægtes af Skolen, om Hjemmenes Ansvarfølelse, som ikke skulde tages fra dem. Gid denne Tankegang maatte blive mere end overfladiske Talemaader, som den undertiden er, gid den vilde synke dybt ned i alle Forældres Bevidsthed. For Skolen er intet farligere end uinteresserede og uforstaaende Forældre. Hvor Interessen og Forstaaelsen mangler, er Skolen oftest magtesløs. Men det Hjem, der møder Skolen med Forstaaelse og Interesse, støtter Skolens Arbejde i et Omfang, som mange Hjem slet ikke aner. Naar denne Forstaaelse og denne Interesse ikke er til

Stede, kan Aarsagerne hertil være af forskellig Art. Skolen kan have og har ofte sin Del af Skylden. Men den væsentligste Aarsag er dog sikkert ofte, at Skolens Arbejde ikke kendes tilstrækkeligt, og at det bedømmes ud fra forkerte Forudsætninger.

Ud fra disse Betragtninger beder *Kolding højere Almenskole* Forældrene om at vise deres Interesse for deres Børns Undervisning og for Skolens Arbejde ved nu og da at overvære Undervisningen i Løbet af Skoleaaret. Der ønskes kun en Henvendelse til Skolens Rektor, hvorefter Meddelelse vil blive givet, i hvilke Timer saadanne Forældrebesøg heldigst kan finde Sted.

Georg Bruun.

Hvordan Børnene morer sig.

I.

Den nuværende Samfundsordning medfører i stigende Grad, at Skolen ikke blot skal sørge for Hovedparten af Barnets intellektuelle Udvikling, men tillige for en væsentlig Del af deres moralske Udvikling. En Skoles Værd bestemmes ikke alene efter den Kundskabsmængde, den meddeler sine Elever, men ogsaa efter den moralske Ballast, som Eleverne medfører ved Udgangen af Skolen.

Skolens opdragende Gerning hæmmes af mange opløsende Kræfter. Naar man selv staar midt i dette Arbejde, og naar man ser, hvorledes Vanskeligheder udefra hindrer det, saa kan man ofte faa en bitter Følelse af, hvor lidt man magter, hvor svage i Virkeligheden Skolens opdragende Midler er i Sammenligning med de Magter, der virker i modsat Retning.

Barnets Karakter formes ikke blot i Hjemmet og i Skolen, men ogsaa udenfor. Den Indflydelse, som et Barns Omgang i Fritiden faar paa dets moralske Liv, er ganske uberegnelig, og denne Omgang er ikke altid kontrolleret som den burde.

Særlig stor er Virkningen af Barnets Fornøjelser, og specielt Vinterfornøjelserne.

Der er stor Forskel paa Sommerglæderne og Vinterglæderne. De første er oftest af det gode. De foregaar i Almindelighed i fri Luft. De styrker derfor rent legemlig set, hvad enten de bestaar i Fodture, Cykling, Sport, Ekskursioner, Sejlads eller andet af samme Art. Lad Barnet faa mange Sommerglæder, men glem ikke derfor at have et vaagent Øje med dets Færden og det Selskab, hvori Fornøjelserne søges.

Sommerglæderne er som oftest opbyggende, Vinterglæderne river let ned. Megen Selskabelighed, Baller, Koncerter og Teaterbesøg medfører for det første en Forkortelse af Nattesøvnen, der er saa nødvendig for Børn i Opvæksten. Dette svækker deres Arbejdskraft og undertiden deres Pligtfølelse.

Men disse Fornøjelser faar tit et Tillægsresultat i Form af Fordringsfuldhed og Blaserthed med Hensyn til Vinterfornøjelser. De lærer at forlange mere og mere, de lærer at blive kræsnere, og hvad værre er, de vænnes til stærke Stimulanser.

II.

Alle teatersøgende vil have bemærket det store Antal Børn, som overværer Teaterforestillinger. Det er ikke blot Børn over Konfirmationsalderen, men tit smaa Dreng og Piger ned til 8 Aar. De kommer der for at more sig, fordi det nu en Gang hører sig til, fordi deres Kammerater kommer der, fordi deres Forældre

gerne vil unde dem „den lille Fornøjelse“. De kommer der, haade naar der spilles et Stykke af Hostrup, som de kan have Glæde og Fornøjelse af, og naar der spilles et Drama af Ibsen, som de ikke forstaar et Ord af, og naar der opføres moderne Familiestykker, dramatiserede Detektivstykker, vovede Farcer, altsammen Ting, som forvirrer, pirrer og hidser. Børn kommer ikke i Teatret, fordi Forældrene tænker, at her er der noget, som Børnene har godt af at se. I talrige Tilfælde kender Forældrene slet ikke de Skuespil, som de sender Børnene hen til. De aner ofte ikke, om ikke muligvis Stykkets Indhold er et saadant, at Børnene ikke paa nogen Maade burde have Lov til at se det, enten fordi det er nervepirrende eller letfærdigt, eller fordi det ligger ganske over deres Horisont. Der gøres megen Fortræd ved denne Ubetænsomhed. Det er de færreste Teaterstykker, som et Barn under 15 Aar har godt af at se. Der fejles meget lidt ved at holde Børn helt borte fra Teatret, men der kan fejles meget stort ved at sende dem hen at se et Stykke, som ikke passer for dem. Og det er de fleste.

III.

Hvad der gælder Teatrene, gælder i endnu højere Grad Biografteatrene. Skuespil er undertiden Kunst, Biografteatrene er altid Forretning. Rent bortset fra de modbydelige Mordscener, som var i Mode for nogle Aar siden, er stadige Besøg i Biografteatre for Børn en meget betænkkelig Sag. Enkelte af Billederne kan være belærende, men Udbyttet mindskes, fordi enhver Forestilling er en hulter til bulter Sammenblanding af forskelligt Stof, saa at det ene Indtryk udvisker det andet. Skolens Erfaring gaar ikke ud paa, at de gode Billeder efterlader varige Indtryk. Det er heller

ikke derfor, Børn gaar i Biografteatrene. De gaar ikke hen for at se Naturbeskrivelser, Skildringer af Storstæder o. s. v. Saadant noget tager de med, men det, der lokker, er de „sjove“ Billeder, de idiotiske Forfølgelsesscener, Fuldescener, Galescener o. s. v. Det er vel sjældent, at Børn gaar i Biografteatrene for at se de rent letfærdige Billeder, men de faar dem med i Købet. De lærer at glæde sig over dem med nyfigne Blikke, at indsuge Billeder, som pirrer og stimulerer, forsimpler og forsjofler. Biografteatrene gør meget lidt Gavn. De kan gøre Børn i en vis Alder overordentlig Fortræd, og kloge Forældre burde gøre det til en Regel aldrig at lade deres Børn gaa til en Biografforestilling, før de selv havde forvisset sig om, at den var uskadelig.

IV.

Danmark er i Aar blevet oversvømmet med smaa Børnefortællinger i Hundredvis. I de fleste Boglader vil man kunne se høje Stabler af smaa tynde Hæfter, med prangende Bind, forestillende en af Fortællingens mest interessante Begivenheder. De fleste Fortællinger er oversat fra Amerikansk.

Disse Fortællinger er i Aar solgt i Millionvis til Børn, særligt Drengene i 11—13 Aars Alderen. Der skal være Boghandlere, hvis Omsætning i denne Branche ugentlig beløber sig til 100 Kr.

Disse Fortællinger er dels Indianerfortællinger, med de mest nervespændende og hidsende Kampe mellem ædle Æventyrere som Texas Jack og morderiske, lumske Indianere. Vejen for denne Literatur er beredt af Biografteatrene. En anden Række handler om Mord og Forbrydelser og skjulte Løngange og nederdrægtige Skurke og kløgtige Opdagere. Hvert Blad

drypper af Blod. Revolverne knalder, Dolkene glimter, Mennesker ekspederes i Sekunder, Situationerne veksler fra Side til Side. Med bankende Hjerter og ophidsede Hjerner vælter Børnene sig ind i disse Slagterkuler og Knokkelhobe. Deres Fantasi hidses yderligere ved de gyseligste Illustrationer. Det hele er det raaeste Spekulations- og Fabriksarbejde. Sproget er rædselsfuldt.

Man kan i Jærnbanekupeer se rejsende med den Slags Lektüre. Det er trist at se voksne Mennesker, som gider spille Tid og Penge paa sligt Gods. Men de tager vel næppe større direkte Skade. Men Børnene, som læser den Slags Historier i Snesevis, køber dem, laaner dem, svælger i disse hidsende Mord- og Forbryderscener, fantaserer om dem om Dagen og drømmer om dem om Natten. Det kan slet ikke maales, hvor megen Fortræd disse Bøger kan gøre paa smaa, uudviklede Barnesjæle.

Det er utvivlsomt, at lavere Instinkter, — og af dem har hvert Barn nogle, — finder frodig Næring ved daarligt Selskab. Selv et godt Barn vil forsimples ved daarlig Omgang. Intet Barn, som vælger sin aandelige Næring i den omtalte Literatur, vil undgaa at blive forsimplet og brutaliseret. De lavere Instinkter faar frodig Næring, de gode Instinkter bliver holdt nede. Børns Læsning er en stærk Faktor til at bestemme deres aandelige Udvikling. Derfor søger Skolen at lede Børns Læselyst i god Retning ved at give dem Smag for god Literatur, ved at tilraade bestemte Bøger for bestemte Aldere, ved at ordne et Discipulbibliotek, som staar aabent i Vintermaanederne. Og saa maa Skolen i talrige Tilfælde erfare, at Børnenes Læselyst har udviklet sig i en saa tarvelig Retning, at de slet ikke bryder sig om den Literatur, som Sko-

len kan byde paa. Deres Fantasi er bleven saa blodtørstig, at den kun tilfredsstilles ved Læsestof, som ryger af Blod.

Her er Fare paa Færde. Og hvis der ikke tages fat for Alvor for at slaa denne Fare ned, saa er der moralske Værdier, der gaar tabt, og saa er der Tusinder af Børn, hvis hele sjælelige Udvikling vil blive brutaliseret.

V.

Hvis saa Skolen henvender sig til Teaterdirektøren og anmoder ham om at opføre passende Stykker af Hostrup, Heiberg, Hertz o. a. ved Børneforestillinger om Eftermiddagen, saa vil han svare, at der ikke er et tilstrækkeligt stort, betalingsdygtigt Publikum til noget saadant.

Og retter man Anmodning til Lederen af et Biograf-teater om at ordne særlige Børneforestillinger med et Program, som støtter Skolens Arbejde, vil Svaret blive, at dette er umuligt, da Biografteatrene maa arbejde med et blandet Program for et blandet Publikum.

Og hvis der appelleres til en Boghandler i Anledning af Nick Carter Romanerne, vil han beklagende ryste paa Hovedet og hævde, at det er en Del af Forretningen, og at det desuden ikke vilde nytte, om han ikke førte disse Varer, naar alle de andre Boghandlere og Papirhandlere har dem til Salg.

Saa er der kun et for Skolen at gøre. Saa maa den gaa til Hjemmene og indtrængende henlede Hjemmernes Opmærksomhed paa, at her er et Omraade, hvor Skolen er afmægtig, og her maa Hjemmene træde til, hvis de vil skærme deres egne Børn mod de Farer, som truer deres moralske Udvikling paa forskellig Maade. Skolen kan kun give dem Raad.

Og Raadet lyder:

Send aldrig Deres Børn i Teatret til Stykker, som De ikke selv kender.

Send aldrig Deres Børn i Biografteatre, før De selv har undersøgt Programmet.

Pas paa, hvad Deres Børn læser. Og hvis De ikke selv kan vælge den rette Morskabslæsning, saa tal om Sagen med Barnets Lærer i Dansk.

Georg Bruun.

Lersløjld.

Efterhaanden som Skolen mere og mere lægger Vægt paa ved den første Undervisning at vække Barnets Iagttagelsesevne, er det blevet nødvendigt at se sig om efter Undervisningsfag, der bedre end Læsebogen kunde blive en Hjælper i denne Retning.

Mangfoldige Forsøg har været prøvede i de sidste 10—20 Aar. Den første Begyndelse var de frøbelske Arbejder.

Derefter kom Anskuelsesundervisning, dels efter Billeder, dels efter Ting taget fra, hvad der omgiver os i det daglige Liv. Dette Fag er ypperligt egnet til at vække Tanker hos Barnet, men dog ikke tilstrækkeligt til at vække og udvikle Iagttagelsesevnen. Udmærkede Hjælpemidler hertil er derimod Sløjld og Tegning.

Disse to Fag imødekommer i høj Grad den Virksomhedstrang, som ethvert sundt Barn er i Besiddelse af, og som det er saavel Skolens som Hjemmets Pligt at støtte og fremelske. Sløjld og Tegning lægger Beslag paa Barnet baade legemligt og sjæleligt, og det er da ogsaa Fag, som efterhaanden vinder Plads i Skolen.

Thi den Glæde og den Tilfredsstillelse, Barnet føler ved, hvad det selv har forfærdiget, er pædagogisk set meget værdifuld, og er en saa vigtig Faktor i Barnets hele Opdragelse og Udvikling, at vi ikke har Lov til at ringeagte og overse den.

Rundt om i de store Kulturlande, Amerika, England og Tyskland er Interessen for den forberedende Børneundervisning bleven vakt, og de bedste og dygtigste Pædagoger i de forskellige Lande har taget denne Sag op og gjort den til Genstand for Undersøgelse. Og alle Vegne ser vi, at det bliver det legemlige Arbejde, Haandarbejdet, der bliver fremhævet som det Fag, der yder Barnet de største og rigeste Udviklingsmuligheder.

En saa anerkendt og dygtig Skolemand som Rektor Palmgren i Stokholm skriver om denne Sag: „Det legemlige Arbejde er en stor Velsignelse for Barnet. Det bringer mere end noget som helst andet en Følelse af Glæde, Lykke og Tilfredsstillelse. Netop heri ligger Haandarbejdets største og dybeste Betydning. Det er jo saaledes med os ældre, at sand Glæde, Lykke og Tilfredsstillelse gør os mere tilgængelige for det gode, mere fordragelige, taalmodige og hjælpsomme, hvor meget mere maa da ikke samme Glæde og Tilfredsstillelse virke stærkt forædlende og moralsk opdragende paa det lille forholdsvis endnu ufordærvede Barn. Hertil kommer hos Barnet den glade Bevidsthed, at det ogsaa paa sin Maade kan gøre Nytte i Forhold til de Kræfter, det har. At give Barnet et paa en Gang nyttigt og fornøjeligt Haandarbejde er paa den ædleste Maade at fremskynde og befordre dets naturlige Udvikling til det gode“.

Vi skelner mellem Træsløjd og Lersløjd. Barnet maa selvfølgelig have en vis Udvikling og Modenhed,

før det kan føre Værktojet og behandle Træet. Lersløjde egner sig derfor bedre end Træsløjde for de første 2—3 Skoleaar.

I Regelen føler Barnet langt større Glæde ved alt, hvad det saaledes selv kan forfærdige med sine smaa Hænder, end ved det kostbareste Legetøj, som det ofte hurtigt bliver ked af eller brækker i Stykker for at faa at se, hvad der er inden i.

Jeg benytter Lejligheden til at lægge et godt Ord ind hos Mor, naar de smaa kommer hjem med en lille Smule Ler. Kast det ikke bort som unyttigt og generende, fordi det maaske kan volde lidt Uorden, men hjælp Barnet lidt til rette med det. Barnet vil i mangel en ledig Time faa saa megen Fornøjelse af det, saa det er Umagen værd at gøre sig den Ulejlighed. Lægges man Leret i en vaad Klud i en Cigarkasse, bliver det ikke tørt fra den ene Gang, det skal bruges, til den anden. Et ferniseret Tegnebræt eller et andet Bræt og en Modelerpind, en „Lerpind“, som Børnene kalder den, er alle de Redskaber, der behøves. Et lille Forklæde forhindrer fuldstændigt, at Barnet smører sit Tøj til; og skulde der komme en lille Plet, er intet saa nemt at børste af som Ler, naar det først er tørt.

Se ikke kritisk paa de smaa Ting, et Barn laver, er de end nok saa primitive. Det kan gøre et langt stærkere Indtryk, end man tror og tænker. En ung Pige fortalte mig en Gang, at hun som Barn var meget optaget af at tegne. Engang havde hun tegnet en hel Del, Huse, Træer, Dyr, Solen, Maanen og Stjernerne; saa tegnede hun tilsidst en Stige, der uheldigvis var meget højere end Husene og Træerne. Det vakte megen Munterhed blandt hendes Omgivelser, og navnlig var en af hendes Mostre utrættelig i at drille hende med

Spørgsmaal, om hun vilde klatre op til Maanen ad den Stige. Mosteren mente selvfølgelig ikke noget ondt med det, men denne lille Pige tegnede aldrig mere.

Omvendt kan en venlig Opmuntring, et lille praktisk Vink give Barnets Udvikling et lille Skub fremad, som vi maaske næppe tænker os, thi den Slags gør i det stille.

Maalet for Lersløjld er ikke, at Genstandene skal udføres kunstnerisk eller haandværksmæssig set korrekt. Det skal kun være et Middel blandt de mange til at vække Børnenes Iagttagelsesevne og udvikle deres Fingerfærdighed.

Jeg har ved Undervisningen i dette Fag haft megen Gavn af en lille Bog, „Iagttagelsesundervisning“ af Hr. H. A. Hald, Lærer ved Statens Lærerhøjskole, uden at jeg dog har kunnet følge ham i alle Enkeltheder.

Hr. Hald begynder med Terningen, jeg har fundet det mere praktisk ved Anvendelsen af Ler at begynde med Kuglen og derfra at gaa frem i følgende Orden: Cylinderen, Cirkelen, Cirkelfladen, den ovale Flade, den tresidede og firsidede Pyramide, Terningen, det tresidede og firsidede Prisme og den firkantede Flade. De firkantede Former volder Eleverne størst Vanskelighed.

Af Kugler af samme Størrelse som f. Eks. de „Marmor-kugler“, Børnene holder saa meget af at lege med, kan man lave flere Ting, og man gaar saa efterhaanden over til at lave nogle fra det daglige Liv kendte Smaating som Brevpressere, Askebægre og Vaser af forskellige Former, en Fuglerede med Æg, et Æggebæger med Æg i, idet man ikke glemmer at tale med dem om Æggenes Form og deres forskellige Størrelse, et Par Kopper, et Spil Kegler o. s. v.

Stor Vægt lægger jeg paa at tale med Børnene om Genstanden, de laver, dens Form og Størrelse, og faa dem til at se, hvorledes der maa være Forhold i de forskellige Dele, saa de ikke laver en lille Fuglerede og store Æg eller omvendt en stor Overkop med en lille Underkop o. s. v.

I Slutningen af Timen faar Børnene ofte Lov til at lave, hvad de vil, og da er det morsomt at lægge Mærke til, hvor opfindsomme de kan være.

I tidligere Tid mente man ofte, at netop de Sysler, der var Barnet mest imod, var bedst egnede til at danne dets Karakter og udvikle dets Aand. Hvor mangt et Barneliv er ikke blevet forbitret og formørket ved, at man har villet tvinge Barnet lige mod dets Natur; det har skabt mange bitre Minder, som har fulgt Barnet helt op i den voksne Alder og har været medbestemmende for dets Karakter og dets Livssyn.

Nu er det blevet Skolens Opgave at sætte sig paa Barnets Stade og udforske netop det, der egner sig bedst til at fange Barnets Interesse og vække dets Arbejdslyst, thi det er Lysten, der driver Værket.

Dersom alle Forældre og enhver, der har med Børneopdragelsen at gøre, forstod, hvor vigtigt det er at faa netop det lille Barn til at iagttage omhyggeligt og gengive nøjagtigt, da vilde meget være vundet.

Haandgerning i alle sine forskellige Grene er det Fag, hvori Skolen og Hjemmet bedst formaar at arbejde Haand i Haand sammen.

Lad os, som sagt, ikke se kritisk paa de oftest primitive Resultater, men skue videre ud og huske vel paa, at de alligevel virker med til at opdrage Børnene baade sjæleligt og legemligt, saa de kan vokse op til udviklede Mænd og Kvinder, godt skikkede til at gaa ud

og optage en Gerning i Livet, hvad enten det bliver i Aandens eller Haandens Verden.

Lersløjld er lige saa lidt som anden Haandgerning Tidsfordriv og Tidsspilde. Den imødekommer Barnets store Virksomhedstrang og fylder dets Sind med Tanker og Impulser, der volder det Glæde, foruden at den over baade dets Øje og dets Haand.

Anna Hansen.

Tegning.

En Bonde, hvis Mark stødte op til Kongens Dyrehave, vilde klage over, at Dyrene brød gennem Hegen; men da han ikke kunde skrive, tegnede han et „Klageskrift“, som han sendte Kongen. Paa Tegningen ses et hullet Risgærde og et Dyr i Færd med at bryde igennem.

En Grønlænder paa Povl Egedes Tid dyppede Fingeren i Lampeos og skrev **A**, — og det var Brev til Købmanden om at sende et Par Bukser til ham.

Der kan nævnes mange Eksempler paa, at Folk i ældre Tid tegnede, naar de vilde meddele sig til andre, og de ikke var i Stand til at skrive.

At Tegning er den første Meddelelsesform, som Mennesker med ringe Kultur benytter, er der mange Beviser paa — baade fra ældre og nyere Tid. Vi behøver kun at gøre en lille Rejse til Sydsverrig, hvis vi ønsker at se en saadan gammel Billedskrift. Paa oftest vandrette Klippeflader i Skaane findes flere Billedgrupper, Helleristninger, stammende fra Sten- og Bronzealderen. I billedlig Fremstilling har vi her en Beskrivelse af de gamle Nordboeres Liv og Færd. Her er

Billeder af Kampe til Lands og til Vands, af Agerbrug, Kvægavl, Jagt etc. Helleristninger fra ældre Tid er fundet i mange af Europas Lande; ogsaa nulevende Naturfolk hugger Billeder paa Klippeflader.

I sin primitiveste Form fremstiller *Billedskriften* kun Begivenheder, som enhver, der ser den, straks forstaar. Senere faar hvert Billede Bogstav-Betydning. De ægyptiske Hieroglyffer f. Eks. er ordnede Rækker af Dyr og Planter, som kun kan læses af den, der kender hvert enkelt Billedes Betydning. Billederne er altsaa her *Skrifttegn*. Imidlertid blev den ægyptiske Billedskrift simplificeret, idet Plante- og Dyrebillederne kun blev antydet ved de mest karakteristiske Linier.

Som Menneskeslægten i sin Barndom har klaret sine Tanker ved Hjælp af Billeder, klarer det lille Barn den Dag i Dag sine. Lysten til at se Billeder ytrer sig forbavsende tidligt hos det lille Barn, og det er ikke ret gammelt, naar det første Gang begynder at kradse løs med en Blyant. Selv er det henrykt over sit Krids-Krads, det samme kan ikke altid siges om Moderen, naar der f. Eks. males løs paa Tapetet.

Da Lysten og Trangen til at tegne ikke mindskes med Alderen, hører Skolens Tegn timer til Børnenes bedste. Kun Fag som Sløjd, tildels Gymnastik og Fysik med Elevforsøg kan som Tegning smigre sig med at have Børnenes umiddelbare Interesse. Den baade aandelige og legemlige Aktivitet i disse Timer og de synlige Arbejdsresultater vækker Barnets Lyst og Interesse og bevirker, at Klokkeren næsten hver Dag „ringer for tidligt“.

Naar den naturlige Trang til Tegning bliver udløst paa en fornuftig Maade, kan der opnaas gode Resultater. Herom vidnede Billederne paa *Almenskolens Tegneudstilling* i Fjor og i Forfjor.

Endvidere bør man lægge Mærke til, at Tegning i vor Tid i mange Tilfælde slet ikke kan erstattes af Skrift. Hvis samme Sløjdgenstand eller Maskine skulde fremstilles forskellige Steder alene efter en Beskrivelse, vilde de færdige Genstande sikkert vise sig ret forskellige, naar de bragtes hen ved Siden af hverandre. Hvis man derimod har en klar og anskuelig Tegning ledsaget af lidt Tekst, kan Genstandene overalt forfærdiges nøjagtig ens.

Da næsten alle Børn, længe før de kommer i Skole, tegner, hvad de ser, og fortæller Far og Mor meget paa den Maade, er det kun naturligt, at Skolen straks den første Dag lader Barnet tegne. Man maa undre sig over, at der maatte gaa saa lang Tid, før Tegning vandt Indgang i Skolen og specielt i de lavere Klasser, og at nogen kunde bruge Ordet „moderne“ som nedsættende om den elementære Undervisningsplan, der havde Tegning sideordnet med Dansk og Regning.

Naar Børnene møder i Skolens laveste Klasse, faar de i de første Timer Lov til at tegne, hvad de selv vil. Læreren vil da erfare, at Hovedparten af Børnene kan tegne for sig, kun enkelte er ubehjælpssomme, og rent undtagelsesvis erklærer én, at han ikke kan.

Det er kun i de allerførste Timer, at der tegnes efter Behag.

Det varer nemlig ikke ret længe, før en eller anden siger: „Jeg ved ikke, hvad jeg skal tegne“, og da maa Læreren træde til — nu begynder Tegneundervisningen. Der maa nu til hver enkelt Time bestemmes noget, alle skal tegne. De smaa lette Opgaver tegnes hurtigt, men langtfra grundigt, der er et iøjnefaldende Jag efter at blive færdig. Ikke saa snart har de smaa vist Tegningen frem, før de spørger: „Maa vi saa tegne?“ — og glade hopper de paa Plads, naar der

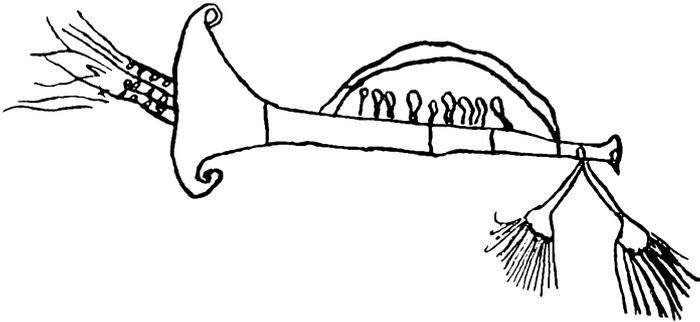
bliver svaret „Ja“. Derefter teger den Tavlen fuld og kommer igen og forklarer Tegningen med meget større Liv, end da det gjaldt „Pligttegningen“. Spørgsmaalet „Maa jeg saa tegne?“ kommer stadig igen i den første Tid. Da de mindre Børn kun regner det for Tegning, som de selv finder paa, maa man i den første Tid give dem rigelig Tid til at „tegne“.

Efterhaanden som *Tegning faar Forbindelse med Anskuelsesundervisning*, viser Børnene større Interesse for de Opgaver, som Læreren giver dem, og de giver sig nu mere Tid til Udførelsen og gør sig i det hele større Umage. Spørgsmaalet: „Maa jeg saa tegne?“ hører op, men nu hedder det jævnlgt, naar de har faaet at vide, hvad de skal tegne: „Maa vi tegne mere til?“ Trangen til selv at bestemme er meget stor, og den bør i saa høj Grad som muligt imødekommes.

Naar Børnene i de første Par Aar faar Lov til selv at vælge, hvad der skal tegnes, er Flertallet stemt for Skibe, Huse, Dyr, Mennesker. Tegningerne gøres hurtigt færdige. De smaa fordyber sig ikke i Finesser og Detailler. Hurtigt trækkes de mest karakteristiske Linier, Haanden gaar i Vejret: Tegningen er færdig. Nu begynder den „mundtlige Tegning“, der foregaar paa den Maade, at den lille Kunstner fortæller, hvad han har tegnet, samtidig med at Tegningen vises frem. Oftest er det saaledes, at kun det halve er fremstillet eller kun antydet paa Tegningen, meget foregaar uden for Rammerne. Den „mundtlige Tegning“ er i de første Aar meget vigtig, ikke blot i Forholdet til Læreren, men ogsaa mellem Børnene indbyrdes. Det bliver Lærerens Opgave at holde den inden for passende Grænser. At den har Betydning, er sikkert. Blicher en lille Kunstner af en Kammerat gjort opmærksom paa, at „den Dreng har kun 3 Fingre“, kan man være

sikker paa, at vedkommende ikke oftere leverer Drengene med kun 3 Fingre, for Fremtiden har de det tilbørlige Antal. Kammeratkritikken i passende Omfang udretter ofte mere end Lærerens.

De fleste Børn ser mere, end de har tegnet. Fantasien er hurtigere end Haanden. Dog kan det ske, at et Barn skal have alt med paa Tegningen. En lille 7-Aars Dreng, der omhyggeligt tegner alting med, havde en Dag tegnet en Trompet med nogle Streger og Prikker ved Munden. Da han blev spurgt om, hvad det var, oplyste han, at det var Tonerne, der kom ud af Trompeten.

I den første Undervisningstid er det enten *Fantasien* eller *Erindringen*, der behersker Tegnestoffet, og *Haanden*, der opøves til at føre Blyanten.

Umærkeligt griber Læreren mere og mere ind. Han tilrettelægger Arbejdsstoffet for hele Timen. Paa dette Trin kan en lille Historie genfortælles i Billeder. Det morer f. Eks. Børnene meget at tegne „De tre Bukke Bruse“, særlig morsomt er det at tegne Trolden med rigtig mange Hoveder og tilsvarende Antal Arme og Ben.

Der kommer nu en Tid, da Børnene gerne vil medbringe Genstande (Legetøj), som de beder om at faa

Lov til at tegne. Finder Læreren det brugeligt, bliver det med Glæde anvendt. Et Skib f. Eks. med Master og Sejl og alt Tillbehør bliver anbragt saaledes, at hele Klassen kan se det. Med stor Iver tages der fat. Øjnene flyttes uafbrudt fra Tegning til Skib, der maa anstilles grundig *Iagttagelse*, først gælder det Formen, bagefter Farven.

Ved *Farvelægningen* faar Børnene i den første Tid Lov til selv at vælge Farven, det vil de saa gerne, men nu, da de har en farvet Genstand foran sig, maa de vælge de Farver, der kommer Genstandens nærmest. Paa Spørgsmaalet: „Hvilke Farver skal jeg bruge?“, er Svaret: „Se selv“!

Naar Skibet er tegnet færdigt, viser der sig ofte grove Fejl og Mangler. Et Skib med 3 Master har f. Eks. paa Tegningen kun faaet 2, eller Kølen er glemt.

Rettelsen foregaar nu paa den Maade, at Læreren siger: „Der mangler noget, find det!“ En grundig Undersøgelse, en Sammenligning mellem Tegning og Model maa til. *Iagttagelsesevnen skarpes*. For del meste lykkes det Barnet selv at finde Fejlen. Lykkes det imidlertid ikke, kommer den frem, naar samtlige Tegninger stilles op langs en Væg til Sammenligning. Der vil i de fleste Tilfælde være en eller anden, der kan paavise Fejlen, og det gør Indtryk, naar en Kammerat korrigerer.

Naar Skibet stilles eller hænges op, er det ikke ligegyldigt, om Forstavnen vender til venstre eller højre. Vender den til højre, vil der undertiden være nogle, der siger: „Skibet kan ikke tegnes i den Stilling, det skal vendes om“.

Der er ved næsten alle Genstande, der skal tegnes, en „rigtig“ og en „forkert“ Maade at stille dem op paa — efter Børnenes Mening.

Undersøges en Del Tegninger, hvor Børnene selv har valgt Stillingen, fejler det ikke, at de allerfleste Profiler vender mod venstre Side. Det bliver derfor et Led i Udviklingen at vende Skibet. Først tegnes det med Forstavnen til venstre, dernæst til højre. Ræer og Sejl kommer i sidste Tilfælde for mange til at vende galt.

Det er paa dette Trin kun de groveste Iagttagelsesfejl, der rettes, som f. Eks. Masternes Antal, derimod lægges der ikke synderlig Vægt paa selve Skibets Form. Opholder man sig for meget ved den sidste, kan man risikere, at Interessen gaar tabt.

Den naturlige Interesse maa frem for alt bevares, det opnaas blandt andet ved at vælge Modeller, der umiddelbart interesserer Børnene. Der er f. Eks. stor Jubel, naar Modellen er Pladsinspektørens høje Hat, og hvad er fornøjeligere end at tegne den Kasse, som man selv har lavet i Sløjdtimen? Der kæles baade for Kassen og Tegningen, og Aarenettet med Knaster og alt Tilbehør bliver omhyggeligt overført paa Tegningen. *Sløjd og Tegning virker udmærket sammen*, og i de første Aar kan al Sløjdtegning besørges i Tegnetimen.

Med de store udmærkede Vægtavler, vi nu har, kan flere Elever paa en Gang sættes til at tegne, enten hver sit Billede eller ogsaa i Fællesskab komponere et stort Billede (Strandbillede f. Eks. med Skibe, Klitter, Fyr m. m.). Ved denne Tegneøvelse lærer Børnene tidligt at søre Kridt og tegne stort.

Denne Øvelse opdrager Børnene til at kunne tegne paa Klassetavlen, naar det ønskes i andre Fag: *Fysik, Botanik, Zoologi*.

I Mellemskolen fortsættes Undervisningen efter samme Principper som i Forberedelsesskolen. Der bliver selv-

følgelig her stillet større Krav med Hensyn til Form og Udførelse.

Her kommer Perspektivtegning til, men den er for Resten langt fra ny. De allerfleste har uden nogen særlig Vejledning givet en Del Genstande Dybde paa Tegningen, og Læreren har lejlighedsvis talt med enkelte derom, men nu bliver det med hele Klassen, Emnet skal behandles. Ved Samtale og Demonstration gennemgaas de simpleste Love for Perspektiv, stadig med Henviisning til Naturen. Eleverne gør selv opmærksom paa, at man ved Varmingsgade f. Eks. kan se Skinnerne løbe sammen, naar man staar midt imellem dem.

Før Eleverne begynder at tegne efter Modellen, en Kasse f. Eks., slettes Fortegningen, derved forhindres Kopiering af Lærerens Tegning, og en selvstændig Iagttagelse af Tegningen bliver nødvendig.

I den følgende Tid tegnes forskellige Brugsgenstande, udstoppede Fugle, levende Planter, og der lægges Farver paa, saa vidt muligt de naturlige.

Fra Skolens første til dens sidste Tegnetime arbejdes der hen til at sætte Barnet i Stand til selvstændigt og saa korrekt som muligt at kunne gengive en Genstands Form og Størrelsesforhold med faa Hjælpe-midler.

Jens Thau.

Skolebørn og Fodture.

Der er Børn, som hvert Øjeblik kommer og siger til Fader eller Moder: „Hvad skal jeg bestille?“, og der er Børn, som altid har deres Tid optaget, ja ikke en Gang kan faa den til at slaa til — undertiden

hverken til at spise eller sove. Begge Slags Børn maa der passes godt paa baade i Skole og Hjem, men særlig paa Hjemmet hviler Ansvarret i saa Henseende; thi i Skolen arbejdes der jo ganske anderledes end i Hjemmet i en bestemt afmaalt Tid og paa en Maade, der forud er nøje afvejet.

For Hjemmet gælder det om at have et aabent Blik for, hvad Børnene til enhver Tid har bedst af at tage sig for; om deres Tanker paa den og den Tid kan og bør trænes ved sværere Tankearbejde, om Tankerne bør adspredes ved lettere Sysler, eller om det er Børnenes Legeme, deres Muskler, Lunger eller deres Sanser, der bør øves.

Det er vel nok lettest at retlede de Børn, der selv kommer for at faa at vide, hvad de skal tage sig for, men er Børnene stundesløse, kan det jo ofte være svært stadig at finde paa, hvad Børnene helst bør beskæftige sig med. De Børn, der selv søger at besætte deres Tid, gør det sjældent paa den rigtige Maade, og det er ofte svært at faa dem revet bort fra, hvad der morer dem, men ikke tjener til deres Bedste. Læsehesten vil ikke fra sin Bog, og den lidenskabelige Fodboldspiller kan ikke holde Maade.

Jeg vil nu gerne med disse Linier lægge et godt Ord ind for en Beskæftigelse, som saa godt som alle Børn kan have baade Gavn og Glæde af, nemlig Fodture; det er en af de allerbedste Former for det Fritidsliv, som det særligt paahviler Hjemmet som en Pligt at lade Barnet faa Del i. Det er jo saaledes, at Pligten til at give Børn Kundskaber næsten helt hviler paa Skolen, medens den deler Pligten til baade den moralske og legemlige Opdragelse med Hjemmet. Skole og Hjem har i denne Henseende gensidig Krav paa det bedst mulige af hinanden; der vil f. Eks.

ganske sikkert i Skolen finde en lettere Tilegnelse af Kundskaber Sted, naar Hjemmet sørger for en sund legemlig Opdragelse eller — for at tage et andet Eksempel paa Vekselvirkningen: hvor ofte mærkes ikke i Hjemmet, maaske hyppigst efter længere Ferier, den ypperlige Indflydelse, som Skolens Orden og Disciplin har paa Barnet.

Med Hensyn til den legemlige Opdragelse maa Skolen staa tilbage for Hjemmet, thi selv om man maa indrømme, at der i de senere Aar er sket stor Fremgang i Skolens Evne og Villie til at tage sig af den legemlige Opdragelse (Sløjd, Gymnastik, godt Lys, ren Luft, sunde Arbejdsstillinger osv.), er dens Evne dog begrænset af indskrænket Tid, lukkede Rum osv.

Den Tid, Skolen kan lade Eleverne tilbringe i fri Luft, er ret ringe. Først og fremmest er der naturligvis de værdifulde Frikvarterer, hvor Lungerne i nogle Minutter arbejder med en Luft, der vel som Regel er støvfyldt, men dog iltholdigere end Skolestuens, og hvor Hjernen er fri for paatvunget Arbejde. Men hermed er som oftest Skoledagens Friluftsliv forbi. Det synes dog, som om der i de senere Aar er ved at indtræde nogen Forandring i dette Forhold. Af og til ser man en Lærer botanisere i det fri med Børnene, eller en Gymnastiktime benyttes til Idræt paa en aaben Plads, og nu og da forsøges ude lidt Hjemstavnslære eller anden Anskuelsesundervisning, alt i alt dog kun temmelig sjældne og kortvarige Perioder, langt fra tilstrækkeligt til at dække et Barns Behov af sundt Friluftsliv.

Jeg tror derfor sikkert, at det er paa sin Plads at henlede Opmærksomheden paa den hygiejniske Betydning, som Fodture kan have for Børn. De er en ypperlig Form for Legemsudvikling, hvad enten de

foretages som lange Ture af de større Børn i Ferierne eller som daglige Ture, hvori ogsaa de mindre Børn kan deltage. Det ligger i Sagens Natur, at større Børn udenfor Ferierne sjældent faar Tid til længere Fodture, idet Hjemmearbejdet til Skolen lægger Beslag paa en stor Del af Tiden, men mindre Børn vil altid kunne faa et Par Timer tilovers om Hverdagen, og nu og da maa der kunne ofres en hel Eftermiddag. To eller flere Kammerater maa slutte sig sammen, de maa udrustes først og fremmest med Mad og Drikke, dernæst med det, som man véd, Børnene kan bruge til deres Interesser, Botaniserkasse, Insektnæt, Skitsebog o. s. v. Desuden maa Turen planlægges og diskuteres, Tiden og Vejlængden maa bedømmes.

Alt dette er jo let at udføre og er strengt taget tilstrækkeligt. Der er imidlertid et Forhold ved Børns Fodture, som det kan være vanskeligt at faa ordnet, og som dog er i høj Grad ønskeligt, det er Spørgsmaalet om den kyndige Ledsagelse, der i ethvert Fald paa længere Ture maa kaldes nødvendig. Det kan ikke nægtes, at Udbyttet — baade det legemlige og i Særdeleshed det aandelige — fordobles, naar en forstaaende Fører vil ofre Tid til at ledsage Børnene. Her mener jeg, at især Hjemmet maa være den hjælpende, Forældrene først og fremmest. Jeg skal dog ikke komme nærmere ind paa dette, men gaa over til at forklare, hvorfor man maa tillægge Fodture en saa betydelig hygiejnisk Værdi.

I Hovedsagen ligger Betydningen i det varige Op- hold i fri Luft. Under Indflydelse heraf og af de sunde Bevægelser, som foraarsages af Gangen, skabes dén sunde Appetit og dén dybe, faste Søvn, der giver fornyet Kraft og Arbejdslyst.

Børn, som mangler frisk Luft, bliver blodfattige,

har ingen Appetit, er trætte og søvnige om Dagen, har ofte urolige, drømmefyldte Nætter. Lange Fodture, — der dog maa afpasses efter Aarstiden og Barnets Kræfter og Alder; — med de stadig nye og sunde Indtryk, gør Barnets Legeme og Aand træt paa den rette Maade og skaffer det en sund Søvn, der maa gives det i rigeligt Maal.

Hele Legemet, alle dets Organer, trænes ved Gang. Tages f. Eks. Musklerne, faar man dem alle i Brug ved Gangen. Enhver har vist erfaret, hvorledes alle ens Muskler kan være ømfindtlige Dagen efter en anstrengende Fodtur. Ikke alene Musklerne i Benene, men Musklerne i Nakke, Ryg, Bryst, ja selv Arme kan smerte som Tegn paa, at de har været anstrengte paa en usædvanlig Maade. Og heri ligger der en Fordel ved Fodture fremfor ved mange Arter af Sport, hvor ofte kun enkelte Muskler eller Muskelgrupper opøves eller maaske overanstreges.

Naturligvis er Sport af stor hygiejnisk Værdi, ogsaa for Børn; men den maa foregaa under god Vejledning, thi Børn kan ikke holde Maade, og overdrives Sporten, kan alvorlige Lidelser blive Følgen. Baade Sport og andre Legemsøvelser foregaa jo ogsaa ofte i lukkede Rum (f. Eks. i Gymnastiksalen) og foretages paa én Gang af en Mængde Børn, der indaander det op-hvirvlede Støv.

Men Fodture kan man kun foretage i fri Luft, og man kan gaa Time efter Time uden at behøve at frygte for Overanstregelse.

Ogsaa Hjertemusklen styrkes ved Gang. Til Legemsmusklernes forøgede Arbejde bruges Ilt, som Hjertet ved intensivt Arbejde skaffer Musklerne ved Hjælp af Blodet, men ved dette Arbejde trænes og udvikles Hjertemusklen.

Et langt Ophold i fri Luft kommer dog navnlig Lungerne tilgode. Hensigten med Aandedrættet er jo at forsyne Blodet i Lungerne med Luftens Ilt og at faa bortskaffet det i Lungerne afgivne Kulsyre.

I siddende eller bøjet Stilling inden Døre bliver der kun indaandet lige den nødvendige Mængde Luft, denne er tilmed lidet iltrig og fuld af Støv med en umaadelig Mængde Bakterier. Omvendt ægger den rene, iltrige Luft i Mark og Skov Lungerne til regelmæssige, dybe Aandedrag. Ved en saadan grundig Udluftning gaar Iltoptagelsen let for sig, og Lungerne kan hurtigt befri sig for Kulsyre og andre skadelige Stoffer. Det dybe, kraftige Aandedræt styrker Aandedrætsmuskulaturen, og ved saadanne fortsatte Aandedrætsøvelser kan man, især hos Børn, hvor Ribbenene endnu er meget elastiske, se Brystet lidt efter lidt blive kraftigere hvælvet, bredere og i Stand til at optage større Luftmængder end tidligere.

Den Del af Lungerne, der vanskeligst fungerer ved overfladisk Respiration, er Lungespidserne, idet Evnen til at udvide sig og trække sig sammen vanskeliggøres ved Beliggenheden opadtil, ovenover og bagved Nøglebenene. Smaadele af Lungeoverfladen kan her klæbe sammen og sættes ude af Stand til Luftoptagelse; man ser da ogsaa oftest Tuberkelbacillerne begynder deres Virksomhed i disse Lungeafsnit.

Det dybe Aandedræt under Fodture hindrer imidlertid en Sammenklæbning af de smaa Dele af Lungen, og allerede sammenklæbede Dele kan lidt efter lidt atter skilles ad og fyldes med ren Luft. Betydningen heraf er indlysende, især naar det erindres, at det samtidig forøgede Stofskifte og Organernes forøgede Funktionsevne foraarsager en større Modstandsevne overfor en Mængde Sygdomme, især fremkaldt af Bak-

terier, og Virkningerne af Sanatoriebehandlingen for Scrofulose og Tuberkulose beror jo i Virkeligheden næsten helt paa disse Faktorer: Opholdet i ren Luft og Forøgelsen af Stofskiftet.

Ogsaa Blodmangel og navnlig de unge Pigers Bleg-sot bliver under disse Forhold forebygget; den bedre Ernæring som en Følge af Friluftslivet giver Anledning til Dannelsen af talrige nye røde Blodlegemer, og da det er dem, der skal optage Luftens Ilt, vil denne Iltoptagelse foregaa lettere.

Ogsaa paa Underlivsorganerne virker det gode Blod-omløb gunstigt. Nyrerne fungerer bedre, og Forstop-pelse modarbejdes.

Endelig maa omtales den store hygiejniske Betydning, saadanne Udflugter har paa Børnenes Sind og Tanker. Man maa ikke tro, at det samme gælder de Børn, der spadserer omkring i en Have eller et Anlæg, eller de Børn, der færdes paa Gaden. Rent bortset fra, at Luften i en By altid er mer eller mindre uren, bliver Omgivelserne, som man en Gang har lært at kende, for ensformige og ude af Stand til at vække Interesse. Uden for Byen, i Mark og Skov, er der nyt at se, Billederne veksler, og særlig *Byens* Børn er modtagelige for alle de Indtryk, der stadig sporer til Eftertanke.

Den Følelse af Bevægelsesfrihed og Ubundethed, som Børnene faar ved at vandre tvangfrit i Naturen, gør Sindet let og modtageligt, Glæden ved Naturen bliver vakt, Sansen for Farver bliver udviklet, og Øjet skærpes ved, at det saa ofte maa fæste sig paa og orientere sig om fjerntliggende Ting.

Har Barnet eller Børnene nu det Held at blive ledsagede af en dygtig Fører, finder der jo uvilkaarlig under Leg og Samtale en stadig Anskuelsesundervis-

ning Sted, og uden Anstrengelse kan der her læres Børnene meget, som i Skolestuen let bliver tørt og kedeligt.

Foruden de hygiejniske Goder, der følger med saadanne Vandringer, maa man altsaa erindre alle de Fordele i opdragende og belærende Henseende, man kan faa i Tilgift, naar Sagen gribes rigtigt an.

Tænk paa Børnenes Sang, paa de talrige Lege og alle de andre Beskæftigelser, som nødvendigvis maa følge med en ganske tvangfri Færden i Naturen, paa Pigernes Leg med Blomster, paa Drengenes Pilleløjter osv. osv.

Her har jeg kun villet berøre enkelte af de Synspunkter, hvorunder saadanne Fodture maa ses, især de hygiejniske; vil man føre dem ud i Livet for sine Børns Vedkommende, maa man nøje og yderligere gennemtænke den Maade, hvorpaa de bør finde Sted, for at de skal kunne svare til Hensigten; man maa først og fremmest individualisere, Vejlængden maa afpasses til Barnets Alder og Kræfter, det samme maa ske med Udrustningen, med Klæder, Mad og Drikke, og saa maa Barnet have en Fører, der først og fremmest er Barnets Ven.

En saadan vil kunne aabne Barnets Øjne for Naturens Liv, dens Skønhed og Ejendommelighed i Former og Farver, og saa vil dette fæstne sig i Barnets Sind som et varigt og sundt Minde, fremkaldt af Kærlighed til og Ærbødighed for Naturen, et Forhold, der etisk set næppe kan vurderes for højt.

Og det hele er jo ikke saa vanskeligt at udføre. Med lidt Energi og nogen Oflervillighed — ikke af Penge, men af Tid — kan der hyppigt arrangeres saadanne Ture, som her er foreslaaet, til overmaade stor Glæde og til en hel Del Nytte for Børnene. Maa-

ske disse Linjer kan give Stødet til, at Fodture nu og da vil blive forsøgte, saaledes, at der ikke blot vil blive foretaget det ret lette Spring fra at læse om dem til at foresætte sig at forsøge dem, men ogsaa af og til det ulige større Spring fra Forsæt til Handling.

O. Ørkild,
Skolelæge.

SKOLEEFTERRETNINGER

Skolens Bestyrelse.

Skolekommissionen bestaar for Tiden af:

- Hr. Redaktør *K. Hansen*.
- Sognepræst *W. Kiørboe*, Formand.
- Sagfører *Lau*.

Skoleudvalget bestaar af:

- Hr. Bankdirektør *O. Bech*.
- Redaktør *K. Hansen*.
- Sagfører *Lau*, Formand.
- Murmester *J. Madsen*.
- Sagfører *Viuff*.
- Proprietær *N. Tingleff*, valgt af
Vejle Amts Skoleraad.

Eksaminer 1908.

A. Afgangseksamen for studerende.

Denne Eksamen bestodes af:

- Else Bruun* (Datter af Rektor B.).
Hans Oluf Juhl (Søn af Proprietær J., Foldingbro).
Erik Kall (Søn af Konsul K., København).
Gunnar Kjær (Søn af Overlærer K.).
Johannes Nygård Markussen (Søn af Bestyrer af Høj-
skolehjemmet M.).
Jensenius Kristian Møller (Søn af afd. Ostehandler M.).

De beskikkede Censorer var:

Cand. mag. *Bredsdorff* (Dansk og Engelsk), Dr. phil. *Cortsen* (Fransk og Græsk), Adjunkt *Grønbech* (Historie), Adjunkt *Bang* (Latin) og Overlærer *Åsted* (Naturlære).

Prøvens Udfald ses af Listen Side 63.

B. Realeksamen

blev bestaaet af følgende Elever:

Marie Brandt (Datter af Malermester B.).

Jørgen Ibh (Søn af Lærer I.).

Heinrich Ingwersen (Søn af afd. Proprietær I., Viuff).

Ejnar Kjær (Søn af Overlærer K.).

Hans Kjøbmand (Søn af Sagfører K.).

Anna Kristensen (Datter af Naadler K.).

Stannius Løssl (Søn af Fabrikant L.).

Kaj Neckelmann (Søn af Direktør N.).

Einar Stenderup (Søn af Grosserer N. P. S.).

Jens Thislund (Søn af afd. Agent T.).

Jakob Thygesen (Søn af Proprietær T., Stenderup).

Som beskikkede Censorer mødte:

Cand. mag. *Bredsdorff* (Dansk og Engelsk), Overlærer *Åsted* (skr. Regning og Matematik) og Adjunkt *Grønbech* (Historie). Desuden viste Provst *Hey* og Landinspektør *Pingel* Skolen den Velvilje at deltage i Censuren af Geografi, Naturhistorie og Naturlære.

C. Mellemskolens afsluttende Prøve

blev bestaaet af følgende Elever:

**Kresten Andresen* (Søn af Gaardejer A., Ullerup).

Anna Behrens (Datter af afd. Købmand B.).

**Agnes Blicher* (Datter af Agent B.).

Ellen Branth (Datter af Pastor Deichmann B.).

Inger Branth (Datter af Pastor D.B.).

A. Afgangseksamen for studerende.

Elevernes Navne	Points i Afslutningsfagene	Dansk Stil, Bunden Opgave	Dansk Stil, Fri Opgave	Dansk og Oldnordisk	Fransk	Engelsk	Historie	Latinsk Version	Latin, ikke læst	Latin, læst	Græsk	Naturfag	Points	Hovedkarakter
Else Bruun	38 ² / ₃	mg+	mg+	ug	mg	ug+	mg+	g+	mg	mg+	ug	mg	101	Første
Hans Oluf Juhl	37 ² / ₃	mg-	mg-	ug+	mg	ug+	ug	g	mg+	mg+	mg+	ug-	100	Første
Erik Kall	35 ² / ₃	mg+	mg+	mg-	mg+	mg	mg+	g-	mg	g+	g+	ug-	88 ² / ₃	Første
Gunnar Kjær	32	mg+	g+	mg	mg+	ug+	ug+	g	mg+	mg	mg+	mg-	93	Første
Johs. Nygård Markussen	26	mg-	mg+	mg+	g	mg	ug+	g-	g+	g-	g+	g-	79 ¹ / ₃	Anden
Jensenius Kristian Møller	39 ¹ / ₃	mg+	mg	mg+	mg+	ug+	ug	mg-	mg+	mg+	ug-	ug-	103	Første

- **Vagn Bro* (Søn af Overlærer B.).
Christian Eriksen (Søn af Proprietær E., Aastorp).
Helga Gammelgaard (Datter af Lærer G.).
 **Gunnar Heeno* (Søn af Lærer, Translatør H.).
Anna Høgdal (Datter af Godsekspeditor H.).
Karen Jagd (Datter af Møllebygger J.).
Thyra Jochumsen (Datter af afd. Slagtermester J.).
 **Aage Kristensen* (Søn af Sognepræst K., Hejls).
 **Holger Lau* (Søn af Sagfører L.).
Oskar Lumbye (Søn af Bogtrykker L.).
Georg Møller (Søn af Agent M.).
Ernst Pedersen (Søn af Skovfoged P., Stenderup).
Aage Rosendahl (Søn af Bogholder R.).
Jenny Schmidt (Datter af Typograf S.).

De med * betegnede Elever bestod tillige Tillægsprøven i Latin. Latinprøven alene blev bestaaet af *Alma Thygesen* (Datter af Lærer T.).

Som beskikkede Censorer mødte: Cand. mag. *Bredsdorff* (Dansk), Adjunkt *Fledelius* (Tysk), og Overlærer *Åsted* (Regning og Matematik, skr.).

D. Tillægsprøver.

Tillægsprøven i Latin for Farmaceuter er bestaaet af *Aage Andersen* (g), *Ellen Helms* (ug), *Jens Oscar Jensen* (ug÷), *Hans Kjøbmand* (g+).

Jens Oscar Jensen har desuden bestaaet Tillægsprøven i Fransk med Karakteren mg.

IV st. Klasses Tillægsprøve i Latin er bestaaet af *Hansine Amalie Stenholdt* med Karakteren g+.

E. Skolens Aarsprøver.

Discipeltallet ved Slutningen af Skoleaaret 1907—8 var 270, idet 11 Elever var udgaaede og 7 Elever indmeldte efter Programmets Aftattelse i 1908. Af

disse mødte til Studentereksamen, Realeksamen og Mellemskoleeksamen 36. Ved Aarsprøverne i V, 3 M.—4 F. var 155 til Stede. I 1—3 F. holdes ingen Aarsprøve.

Udfaldet var følgende:

Af	V.	Klasses	2	Disciple	opflyttedes	2
-	3 M.	1	—	17	—	17
-	3 M.	2	—	13	—	13
-	2 M.	1	—	20	—	20
-	2 M.	2	—	19	—	19
-	1 M.		—	31	—	31
-	5 F.		—	30	—	28
-	4 F.		—	23	—	23

Undervisningen i 1908—9.

Der har været undervist i 508 (525) Timer.

Fagene har været fordelt mellem Lærerne paa følgende Maade:

Faste Lærere.

<i>Rektor:</i> Engelsk i VI, 2 G., 1 G. Latin i 4 M. Oldtidskundskab i 2 G.	18 Tm.
Hr. Overlærer, Cand. polyt. <i>Jessen:</i> Natur- lære i VI, 1 G., R., 3 M., 2 M., 1 M. Matematik i 2 G., 1 G., R., 4 M. 2	30 Tm.
Hr. Inspektør <i>Karl Hansen:</i> Naturfag i 2 G. og 1 G. Naturhistorie i 4 M. og 3 M. 2. Religion i 4 M., 2 F., 1 F. Regning (Mate- matik) i 3 M. 1 og 2 M. 1. Sløjd i 3 M. og 1 M.	30 ¹ / ₂ Tm.

Frøken Inspektrice <i>Erna Lorenzen</i> : Dansk i R. og 2 M. 1. Religion i 3 M., 2 M., 1 M., 5 F., 4 F., 3 F. Geografi i 3 M. og 1 M.	30 Tm.
Hr. Lærer og Translatør <i>Holst</i> (Inspektør paa Legepladsen): Tysk i R., 4 M. 2, 3 M., 2 M., 1 M. Skrivning i 2 M., 1 M., 5 F. 1 Time Sangtilsyn.	33 Tm.
Hr. Lærer og Translatør <i>Heeno</i> : Engelsk i R., 4 M. 2, 3 M. 2, 2 M. 2. Naturlære i 4 M. Geometri i R. Regning i 1 M. og 5 F.	33 Tm.
Hr. Cand. phil. <i>C. N. Hansen</i> (efter 1ste Februar Hr. Cand. mag. <i>Tang Petersen</i>): Historie i hele Skolen (—R. og 5 F.). 2 Timer Dansk i 3 F. og 1 Time i 2 F. 1 til Karakterindskrivning.	33 Tm.
Hr. Dr. phil. <i>Moth</i> : Latin i VI, 2 G., 1 G. Græsk i VI. Oldtidskundskab i 1 G. Historie i R. og 5 F. Tysk i 4 M. 1. Time Dansk i 3 M. 1.	33½ Tm.
Hr. Lærer <i>Thau</i> : Naturfag i R. Naturhistorie i 3 M. 1. Sløjd i 4 M., 2 M., 5 F., 4 F. Gymnastik med Drengene i 2 M., 1 M., 5 F. Regning i 4 F. Tegning i 5 F., 3 F., 2 F. En Time Anskuelse i 3 F., en Time i 1 F.	33 Tm.
Hr. Adjunkt <i>Nissen</i> : Dansk i VI, 2 G., 1 G. Regning (Matematik) i 4 M. 1, 3 M. 2, 2 M. 2 og 3 F.	33½ Tm.
Hr. Cand. mag. <i>Brusendorff</i> : Fransk i VI. Tysk i 2 G., 1 G. Engelsk i 4 M. 1, 3 M. 1, 2 M. 1. Dansk i 4 M. 2 og 3 M. 2. 1 Time Sangtilsyn.	34½ Tm.

Fru <i>Anna Hansen</i> : Dansk i 2 M., 1 M., 5 F., 2 F., 1 F. Haandgerning i 2 M., 1 M., 5 F., 4 F., 3 F.....	34 Tm.
Frøken <i>Lauridsen</i> : Geografi i 4 M., 2 M. Haandgerning i 4 M., 3 M., 2 F., 1 F. Skrivning i 4 M., 3 M., 3 F. Dansk i 4 F. Regning i 1 F. 1 Time Sangtilsyn	34 Tm.
Frøken <i>Lund Jakobsen</i> : Fransk i 2 G., 1 G., R. Dansk i 4 M. 1, 2 M. 2. Natur- historie i 2 M., 1 M. Regning i 2 F. Tegning i 4 F., 1 F. 1 Time Ansku- elsesundervisning i 2 F. og 1 Time i 1 F. 1 Time til Indskrivning i Censur- bøger	33 Tm.
Frøken <i>Thora Jacobsen</i> : Gymnastik i 4 F.— 1 F. og med alle Pigerne. Naturhistorie i 5 F. og 4 F. Skrivning i 4 F. 1 Time Anskuelserundervisning i 3 F. 1 Time til Indskrivning i Censurbøger	33 Tm.

Timelærere.

Hr. Pastor <i>Kjørboe</i> : Religion i VI, 2 G., 1 G.	2 Tm.
Hr. Kordegn <i>Schmidt</i> : Sang i hele Skolen	7 Tm.
Hr. Stabssergent <i>Street</i> : Gymnastik med Drengene i VI—3 M.	10 Tm.
Fru <i>Anna Hagerup</i> har vikarieret for Hr. C. N. Hansen i 1 M. og 4 F., 2 Timer Dansk i 3 F. og 1 Time i 2 F. og des- uden haft Dansk i 3 F., 1 Time Dansk i 2 F. og 2 Timer Anskuelse i 2 F.....	10 Tm.
Hr. Malermester <i>Aachmann</i> : Tegning i 4 M.—1 M.....	6 Tm.

Undervisningstimernes Fordeling paa de enkelte Fag.

Fagene	1	2	3	4	5	1	2	2	3	3	4	4	R.	1	2	VI	
	F.	F.	F.	F.	F.	M.	M. 1	M. 2	M. 1	M. 2	M. 1	M. 2		G.	G.		
Religion	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	...	1	(1)	(1)	24
Dansk	6	9	9	8	8	5	4	4	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	4+(1)	4+(1)	4	4	4	4	85
Tysk						6	3	3	3	3	3	3	4	4	4	...	36
Engelsk							5	5	4	4	4	4	5	5	5	3	44
Fransk											(4)	(1)	(4)	(4)	4	4	12
Latin														4	4	7	19
Græsk																5	5
Oldtidskundskab														1	1	...	2
Historie					3	3	2	2	3	3	2	2	3	3	3	3	35
Geografi					3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	...	20
Naturhistorie (Ansku- elsesundervisning) ..	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4	1	1	...	25
Regning (Matematik) ..	4	4	4	5	5	4	5	5	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	6+(1)	6+(1)	6	2	2	...	70
Naturlære						2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	3	21
Skrivning			3	3	3	2	1	1	1	1	(1)	(1)	16
Tegning	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	(1)	(1)	16
Sang	(1)	(1)	(1)	1	1	2	1+(1)	1+(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	7+3
Gymnastik	2	2	2	2	(3)	(3)	[3]	[3]	(3)	(3)	[3]	[3]	(4)	(4)	(4)	(4)	24+16
Haandarbejde (Sløjd) ..	(2)	(2)	(2)	(2)	2	2	(2)	(2)	[3]	[3]	(2)	(2)	15+13
	21	25	27	30	31	36	36	36	36	36	35	35	36	35	35	35	508 (525) Timer

Vikartimer er læst af: Frøken *Golfredsen*, Fru *Hagerup*, Fru *Madvig*, Frøken *Karen Bruun*, Frøken, stud. mag. *Else Bruun*, Frøken *Emilie Hansen*.

Oversigt over Aarets Arbejde.

Religion.

1. F. Passende Afsnit af det gamle og ny Testamente.
2. F. Som I. F., men i en udvidet Form. Enkelte Smaavers udenad.
3. F. Fortalt og genfortalt det ny Testamente. 9 Salmer.
4. F. Som i 3. F., men i mere udvidet Form. 9 Salmer.
5. F. Nic. Nielsens Bibelhistorie. Det ny Testamente. 10 Salmer.
1. M. Samme Bog. Det ny Testamente. 8 Salmer samt nogle bibelske Sange, der knytter sig til det læste.
2. M. Samme Bog. Det ny Testamente. 7 Salmer. Chr. Lunds Lærebog I. Hovedstykke.
3. M. Samme Bog. Lidelseshistorien. Paulus's 3 Missionsrejser efter det ny Testamente. I Lærebog II. Hovedstykke. 5 Salmer.
4. M. Bønnen og Sakramenterne. Desuden gennemgaaet Afsnit af Bjergprædikenen, Kirkeaaret, Salmebogens Ordning og Indhold m. m. Hyppig Henviisning til og Oplæsning af den hellige Skrift.
1. G. Paulus's Historie efter Ap. Gjærn. samt Brevet til Filippenserne.
2. G. og VI. Paulus's 1ste Brev til Korinthierne med Udeldelse af enkelte Afsnit.

Dansk.

1. F. Læsning og Skrivning efter Lydmetoden. Indøvelse af To- og Trelydsord paa den store Tavle. Samtale og Genfortælling.
2. F. Læsning efter Damms ABC. Genfortælling. Afskrivning, dels efter Bogen, dels efter den store Tavle.

3. F. Læsning efter Dansk bogens 1. Del. Genfortælling. Afskrivning efter Bogen og i den senere Tid en Diktatstil om Ugen.
4. F. Læsning, Stavning og Genfortælling efter Dansk bogens 2den Del. Diktat 2 Gange og Afskrivning 1 Gang om Ugen.
5. F. Læsning efter Dansk bogen III. Stavning og Genfortælling. 1 Time Afskrivning og 1 Time Diktat om Ugen.
1. M. Læsning efter Dansk bogen III. Det læste genfortæles. Øvelse i Skriftlæsning. 2 Stile ugentlig, (Diktat, Genfortælling, Afskrivning). Forskellige Æventyr er læst højt for Klassen.
2. M. Læsning efter Agerskov og Rørdams Læsebog. Sproglære efter Nissens Skema. Analyse. En Stil om Ugen, (Diktat, Genfortælling, 10 Hjemmestile). Oplæsning for Klassen af forskellige Forfattere (Heiberg, Hostrup, H. P. Holst, Ewald, Drachmann o. a.)
3. M. Læsning efter Agerskov og Rørdams danske Læsebog. Heiberg: Elverhøj. Sproglære efter Nissens Skema. Øvelse i mundtlig Fremstilling og Analyse. 1 Stil ugentlig, skiftevis paa Skolen og hjemme, (Diktat, Fristil, Genfortælling). Oplæst for Klassen Oehlschläger: Ørvarodds Saga, Hertz: Svend Dyrings Hus, Sagaen om Gunløg Ormstunge; desuden flere mindre Ting. Bruun og Ottosens svenske Læsebog (ca. 20 Sider).
4. M. Læsning efter Agerskov og Rørdams Læsebog. Sproglære efter Nissens Skema. 4 Stile maanedlig, Diktat, Genfortælling, Fristil. Mundtlige Øvelser. Oplæsning for Klassen af forskellige Forfattere (Ibsen, Goldschmidt). Til Eksamen opgives: Hertz: „Kong Renès Datter“, Goldschmidt: „Udvalgte Arbejder“, en Del af Oehlschlägers „Nordens Guder“, Stykker af Læsebogen, ca. 18 Sider af Bruun og Ottosens svenske Læsebog.
- R. Den ny Læsebog 7—8 Del. Danske Folkeviser. Hostrup: Genboerne. Drachmann: Der var engang —. Bj. Bjørnson: Synnøve Solbakken. Hertz: Svend Dyrings Hus

samt enkelte andre Ting, der ikke opgives til Eksamen.
17 Stile.

1. G. Statarisk: Holbergs Jacob von Thyboe, Hostrups Genboerne. Agerskov og Rørdams Litteratur før 1800 S. 20—26, 29—44; sammes Litteratur efter 1800 S. 348—352, 360—379, 400—403, 481—491; sammes Dansk Digtning S. 133—153, 158—163, 165—178 (ialt = 120 alm. Oktavsider). Kursorisk: Litteraturprøver af oldnordisk Litteratur, Holberg, H. C. Andersen, Hostrup, Kaalund, Goldschmidt, Thomas Lange, Bergsøe, Topsøe, Carl Ewald. Svensk: Bruun og Ottosens Læsebog S. 23—48, 88—102, 142—149 (= 64 Sider). Oplæsning. Mundtlig Fremstilling. Hjælp til Hjemmelæsning. 15 Stile.
2. G. Statarisk: Holbergs Erasmus Montanus, Blichers Fjorten Dage i Jylland, Chr. Winthers Hjortens Flugt, J. P. Jacobsens Mogens. Agerskov og Rørdams Litteratur før 1800: S. 89—98, 119—122, 128—131, 208—222, 236—242, 274—289; sammes Litteratur efter 1800: S. 492—500, 565—570, 600—607; sammes Dansk Digtning: S. 48—53, 90—102, 178—180, 186—187 (ialt = 117 Sider). Kursorisk: Folkeviser, Stykker af Palladius, Kingo, Holberg, Wessel, Baggesen, Blicher, Chr. Winther, Paludan-Müller, Bjørnson, Georg Brandes, J. P. Jacobsen, Michaëlis, Vilh. Andersen, Erik Waage. Oldnordisk: Bertelsens Læsebog S. 1—24, 38—42 (= 25 Sider). Gammeldansk: Agerskov og Rørdams Litt. før 1800 S. 74—83, 107—108, 113—114, 116, 124—128, 134—136, 149, 160 (= 26 Sider). Svensk: Bruun og Ottosens Læsebog, S. 13—15, 68—71, 116—142 (= 36 S.). Oplæsning. Mundtlig Fremstilling. Hjælp til Hjemmelæsning. 10 Stile.
- VI. Litteraturhistorien efter S. Müller. Folkeviserne udførligere. Oldnordisk: Wimmers Læsebog S. 53—107. Lidt Sproghistorie. 15 Stile.

Engelsk.

- 2 M. Jespersen og Sarauws Begynderbog i Engelsk. Werner & Brahdés eng. Læsebog ca. 40 Sider. Nogle Sange. Afskrift og Diktatstil.

- 3 M. Ca. 70 Sider af Werner & Brahdens eng. Læsebog, samt Jespersens eng. Læsestykker med Øvelser. Nogle Sange. Diktatstil og Afskrivning.
- 4 M. Ca. 100 Sider af Jespersens Læsestykker med Øvelser. Jespersens lille Grammatik. Ekstemporall. og Diktatstil. En Del Fonograftekster. Det eng. Discipelbibliotek er benyttet flittigt. Til Eksamen opgiver 4 M. 1 S. 28—30, 41—42, 49—56, 62—68, 82—87, 92—98, 113—123, 125—139. 4 M. 2 opgiver Side 62—82, 99—109, 125—139.
- R. Jerome: Three men in a boat; 30 Sider af Skolens Fonograf- og Grammofontekster. Ekstemporall.: Marryat: Peter Simple samt 35 Sider af Skolens Fonograftekster. Det eng. Discipelbibliotek er benyttet flittigt. Genfortællingsstil hveranden Uge, Diktat paa Skolen hver Uge. Jespersens lille Grammatik. Til Eksamen opgives: „Three men in a boat“ Side 1—28, 87—134; Skolens Fonograftekster Side 62—65, 75—79.
- 1 G. Stevenson: Treasure Island (Rossbergs Udgave). Frances Burnett: Little Lord Fauntleroy (Velhagen & Klasing). Sweet: Primer of spoken English. Jerome: Three men in a boat (Velhagen & Klasing). C. 100 Sider Poesi af The great English poets of the XIX Century (Rossberg), Skolens Fonograftekster og Cowper.
- 2 G. Shakespeare: Julius Cæsar. Macaulay: Armada, The battle of Naseby. C. 100 Sider Poesi af The great English poets of the XIX Century og Skolens Fonograftekster. Dickens: A Christmas Carol (Velhagen & Klasing). Kipling: Puck of Pook's hill. C. 25 Sider i Wershoven: English School Life (Rengers Forlag). Chamber's English History (Rengers Forlag) S. 40—80. Jespersens England & America Reader S. 110—135, 149—167, 179—199. Feyerabend: A history of English Literature: Shakespeare, Milton, Byron, Shelley, Tennyson, Browning. Hjemmestil hver 2den Uge.
- VI. Madsen & Bøgholms engelske Læsebog for Mellem-skolen 1904 S. 42—50, 111—146, Sweet: Primer of spoken English. Werners engelske Sange og Recitationer S. 38—46. Macaulay: Masterpieces (Rossbergs Udgave) S. 27—38, 53—70. Kursorisk er læst Jerome: Three men in a boat. Beatrice Harraden: Ships that pass in the night. 50 Sider Poesi.

Tysk.

1. M. Kaper og Simonsens Læsebog for Begyndere ud til Digtene.
2. M. Bjerring & Meyers Læsebog forfra til S. 75.
3. M. Samme Bog fra S. 75—150. II. Konjugations Verber.
4. M. Samme Bog fra S. 150—180. Derpaa repeteret fra 113 til 180. Et Udvalg af Hauffs „Märchen“. Gennemgaaet Kapers Skema.
- R. Et Udvalg af Kapers Læsebog f. Mellemkl., og Hauffs „Märchen“. Det vigtigste af Kapers Sproglære.
1. G. Kaper og Rohde: Auf rauhen Pfaden. Hauffs „Märchen“ S. 177—182, 202—223, 276—313. Ekstemporalt samme Bog S. 263—276. Vibæk: Tysk Sproglære. Kaiser: Deutsche Dichtung ca. 50 S. En Hjemmestil hver 14de Dag.
2. G. Kleist: Michael Kohlhaas. Lyon: Deutsche Gedichte ca. 70 S. Ekstemporalt: Ingerslev og Vibæk: Deutschland, ca. 20 S. Kapers Grammatik. En Hjemmestil hver 14de Dag.

Fransk.

- R. Otto Jespersen og Vilh. Stigaard: Fransk Læsebog for Begyndere til S. 99. Choix de nouvelles modernes S. 7—32. Sproglære efter Henrik Madsen: Kortfattet fransk Grammatik.
1. G. Otto Jespersen og Vilh. Stigaard: Fransk Læsebog for Begyndere til S. 99. „Kortfattet fransk Grammatik“ af Henrik Madsen.
2. G. Molière: Le BourgeoisGentilhomme. Prosper Mérimée: Colomha, ca. 100 S. Ca. 25 S. Ekstemporallæsning efter Französischer und Englischer Textausgaben zum Schulgebrauch. Henrik Madsens Grammatik.
- VI. S. Prahl: Fransk Poesi, 50 S. Mignet: Révolution française. Molière: Tartuffe. Michelsen: Hist. Læsestykker II, ca. 30 S. Ekstemporalt: Daudet: Contes du lundt, ca. 75 S. Mérimée: Tamango. G. Sand: Le toast. Baruël og Trier: Fr. Literatur før 1830, ca. 25 S. Jungs Grammatik. 1 Stil ugfl. efter Baruëls Eksamenstille.

Græsk.

- VI. Herodot VIII, Kap. 26, 34—42, 49—71, 74—76, 78—103, 107—115, 117—119, 121—125, 130—132, 136, 140—144; IX, 1—12. Homers Iliade IX, VI, 237 ud; Odyssee IX. Schenkls Chrestomathie aus Xenophon S. 54—70, 115—129. Hudes Syntaks. Sechers Litteraturhistorie, Mythologi og Kunsthistorie. I Fjor er læst: Odysseen VI, XIX; Iliaden I. Herodot VII, Kap. 1—35, 37—56, 58—63, 201—239. Platons Apologi og Kriton. Petersens Anthologi 2. Udg.: Tyrtaios 2—4, Mimnermos, Solon, Theognis 1—3, 5—8, S. 16—18, Alkaios, Sappho, Anakreon 3, Anakreontiske Digte 2, 4, 5, 7, 8, 10, Kallistratos, Hybrias, Simonides 2. Desuden er Sophokles' Antigone og Aias, Aischylos' Agamemnon og det meste af Aristophanes' Skyerne gennemgaaet i Oversættelse. Til Eksamen opgives: Iliaden VI, 237 ud, IX; Odysseen IX. Det læste af Anthologien. Det læste af Herodot VIII og IX. Apologien og Kriton. Det læste af Chrestomathien.

Oldtidskundskab.

1. G. Læst ca. 3300 Vers af Iliaden (I, V, VI, IX, XXII). Hude: Herodots Historie i Udvalg, 1 H., S. 1—43. Mythologi.
2. G. Platons Kriton. Herodot v. Hude, 2 H. Aischylos' Agamemnon. Sophokles' Antigone. Kunsthistorie.

Latin.

4. M. Mikkelsens Læsebog, Stykketom de puniske Krige. Eutropius III, IV 1—5.
1. G. Østergaard: Latinsk Læsebog for første Gymnasieklasse S. 1—59. Madvigs Grammatik og det vigtigste af Syntaksen.
2. G. Cicero: In Catilinam I, III, Sektion 4—5; Pro lege Manilia, Sekt. 4—50, 54—56, 64—67; Pro Sexto Roscio, Sekt. 15—37, 39—51, 55—57, 59—60, 62—65, 69—82. Livius Lib. XXII, Kap. 3—9₇, 13—18, 28—30₇; XXIII, Kap. 2_{1—2}, 4₆—10, 11₇—12₆. Syntaks og Grammatik efter Madvig.
- VI. Livius liber XXIII. Bricka og Thomsen: Udvalg af Tacitus' Annaler XVII og XVIII. Cicero: In Catilinam I og II. Vergils Æneide I. Carmina Selecta:

Lucretius I—III. Horats Satirer I, 4—6, 9; II 1, 6. Oder: I, 1—5, 7—10, 12, 14, 16, 19, 20, 22, 24, 26, 27, 30, 32, 33, 37, 38; II, 1—4, 6—12, 14—16, 18, 20; III, 1, 8, 9, 11, 13, 14, 18, 21, 23, 28, 30; IV, 2, 5, 7, 11—13. Ekstemporal-læsning og en Version om Ugen efter Henrichsens Opgaver og Thoresens Eksamensversioner. Antikviteterne efter Thomsen. Rafns Litteraturhistorie. — I Fjor er læst: Seneca: Epistolæ ad Lucilium (Gertz). Cicero: Pro lege Manilia; Pro rege Dejotaro; Cato Major undtagen Kap. 12 og 15. Bricka og Thomsens Udvalg af Tacitus' Annaler I, II, XIII, XIV, XIX—XXII. Carmina Selecta: Catullus 1, 3, 5—7, 9, 11, 12; Tibullus 1, 2; Propertius I; Ovid: Arma gravi numero, Janitor, Pars me Sulmo, Esse deos, Cum subit illius; hele Martial. Horats Epistler I. Til Eksamen opgives: Seneca: Epistolæ ad Lucilium. Cicero: In Catilinam I og II. Livius liber XXIII, Kap. 1—25. Tacitus' Annaler XVII, XVIII, XX—XXII. Det læste af Carmina Selecta undtagen Lucretius. Horats Epistler I, 1—8, 10, 11, 15, 17, 18; Satirer I, 5, 9; II, 1; det læste af Oderne.

Historie.

4. F. (Historie og Geografi). Johan Ottosen: Børnenes Fædrelandshistorie: Sagnhistorien og den historiske Tid til Chr. den I. Danmark og det almindelige om Europa er gennemgaaet paa Kortet.
5. F. (Historie og Geografi). Samme Bog fra Christian I. ud. Paa Kortet er gennemgaaet den skandinaviske Halvø, Danmark og det almindelige om Europa.
1. M. Ejler Møller: Verdenshistorie for Mellemskolen: Forfra til Korstogstiden, Side 70.
2. M. Samme Bog fra Korstogstiden til Habsburgerne i Spanien, Side 141.
3. M. Samme Bog fra Habsburgerne i Spanien til Februarrevolutionen.
4. M. Samme Bog fra den franske Revolution og ud. Hovedpunkter af Samfundskundskaben.
- R. P. Munch: Revolutionen og Napoleon. Danmark—Norge 1746—1814 med Ejler Møllers Verdenshistorie

for Mellemskolen som Grundlag, hvortil er givet meget omfattende Tilføjelser. P. Munch: Mindre Lærebog i Samfundskundskab.

1. G. A. Ræder: Oldtidens Historie. Ottosen og Schmidt: Lærebog i Historie I.: Middelalderen til Kulturliv i den kristne Middelalder. (Side 89—202).
2. G. Ottosen og Schmidt: Lærebog i Historie I.: Norden; af samme Bogs 2den Del er læst Side 1—146, den nyere Tids Verdenshistorie og Nordens Historie til 1784. Af P. Munchs større Lærebog i Samfundskundskab er læst Stats- og Kommunestyrelsens og Samfundets økonomiske Liv.
- VI. Hele Historien er gennemgaaet i V. og VI. Klasse. Der opgives til Eksamen: Roms Historie fra de puniske Krige til Augustus' Død efter Thrige, Blochs Lærebog for Realskoler I.: Den katolske Kirkes Magtudvikling fra 1050—1300, den nyeste Tid efter Bloch for de lærde Skoler, Thriges Norden fra 1660—1814 og Ottosen: Norden efter 1814. Af P. Munchs større Lærebog i Samfundskundskab er læst Stats- og Kommunestyrelsen og Samfundets økonomiske Liv.

Geografi.

1. M. C. C. Christensen: Geografi for Mellemskolen: Øst-, Vest- og Mellemeuropa.
2. M. Samme Bog. Amerika, Asien, Afrika.
3. M. Samme Bog. Øst-, Vest-, Syd- og Mellemeuropa. Enkelte Opgaver i matematisk og fysisk Geografi.
4. M. C. C. Christensens Geografi for Mellemskolen. Danmark, Norge, Sverige og Amerika.
- R. C. C. Christensen: Geografi for Realklassen og Gymnasiet, I.

Naturhistorie.

- 1 F. Samtale om vore almindeligste Dyr.
- 2 F. Samtale om Husdyrene og nogle andre Dyr.
- 3 F. Typiske Former af Dyr og Planter.
- 4 F. Typiske Former af Pattedyr og Fugle. De almindeligste Planter efter Naturen.

5. F. Typiske Former af Pattedyr, Fugle, Krybdyr og Pad-
der. Planter efter Naturen.
1. M. Zoologi: Vilh. Rasmussens Zoologi I. Del. Botanik
efter Balslevs Botanik 1. Hefte og efter Naturen.
2. M. Zoologi: Vilh. Rasmussens Zoologi II. Del til In-
sekterne. Mortensen: Vort Legeme. Botanik efter
Balslevs Botanik II og efter Naturen ved Hjælp af
Elisabeth Trydes Skoleflora.
3. M. Zoologi: Vilh. Rasmussens Zoologi II. Del (1905).
Fra Solvkræ og Bogen ud. Botanik: Balslevs Botanik
III. Del og efter Naturen ved Hjælp af Elisabeth
Trydes Skoleflora.
4. M. Det menneskelige Legemes Organer og deres Virk-
somhed forholdsvis omfattende efter Mortensen: Vort
Legeme. Sundhedslære efter Arnold Møller. Stof-
skiftets Kemi i samme Omfang som M. Laursen:
Planternes og Dyrenes Stofskifte. Balslevs Botanik
IV. Ekskursioner.
- R. Zoologi: En sammenlignende Behandling af en Række
Hvirveldyrs ydre og indre Bygning. Botanik: Kultur-
planter.

Regning og Matematik.

1. F. De fire Regningsarter med Tallene til 10. Mest Ho-
vedregning.
2. F. De fire Regningsarter med Tallene til 50. Mest Ho-
vedregning.
3. F. Joakim Larsens Regnebog 1. Hefte. De fire Reg-
ningsarter med hele Tal. Den lille Tabel. Hovedreg-
ning. Tavleregning.
4. F. Joakim Larsens Regnebog 1. og 2. Hefte. De fire
Regningsarter med hele Tal. Hovedregning og Regning
paa den store Tavle hver Dag.
5. F. De fire Regningsarter med benævnte Tal samt Tital-
systemet, Metersystemet, Tallæsning og det lovbealede
Pensum i Brøk efter Joakim Larsens Regnebog 2. og
3. Hefte. Hovedregning omtrent hver Dag.
1. M. Tallæsning, Titalsystemet og Metersystemet samt
Decimalbrøk- og alm. Brøkgregning. Hyppig Hovedreg-
ning. Pedersen og Røttings Regnebog I. er benyttet

3. M. Pedersen og Røttings Regnebog I. Pios Aritmetik til Afsnit V. Foldbergs Geometri til Afsnittet om Cirklen. Ca. 40 Hjemmeopgaver.
3. M. Pedersen og Røttings Regnebog II. Pios Aritmetik: Afsnit V. og VI. Foldbergs Geometri S. 34—56. Ca. 40 Hjemmeopgaver.
4. M. Pedersen og Røttings Regnebog II. Pios Aritmetik: Fra Afsnit VII. og ud. Jul. Petersens Geometri fra III. Kap. og ud. Ca. 40 Hjemmeopgaver.
- R. Julius Petersen: Lærebog i Plangeometri for Gymnasiet og Realklassen, hele Bogen undtagen Kordeberegning. Pios Aritmetik for Realklassen. Ca. 70 Hjemmeopgaver.
1. G. Bonnesen: Matematik for det sproglige Gymnasium, Indledningen, Ligningen af 2den Gr., symmetriske Ligninger, Rod, Potens Logaritmer, eksponentielle Ligninger. Kap. 9 og 10. Ca. 40 Hjemmeopgaver.
2. G. Bonnesen: Matematik for det sproglige Gymnasium: Kap. 9, 10, 11 og 12. N. Nielsen: Aritmetik og Algebra § 26. Repeteret Kap. I. Ca. 40 Hjemmeopgaver.

Naturlære.

1. M. Rasmussen & Simonsen: Fysik for Mellemskolen. I.
2. M. Sundorphs Fysik I: Elektricitet. Repeteret 1ste Del, væsentligst gennem Elevforsøg. Sundorphs Kemi 1ste, 2det og 3die Afsnit.
3. M. Sundorphs Fysik I: Bogen ud fra Side 68. Repeteret. Sundorphs Kemi: Forfra til „Bekendte Stenarter“.
4. M. Sundorphs Fysik II. og sammes Kemi fra VI. og ud.
- R. Weis: Fysik for Realklassen: Varmekere og Energikere.
- VI. Ellingers Fysik: Lyd-, Lys- og Bevægelseslære. Rep. det hele Pensum. Petersen & Forchhammers Astronomi.

Naturfag i Gymnasiet.

- 1 G. „Naturkundskab for Gymnasiets sp. L.“ I: Afsnittene Geografi, „Dynamisk Geologi“ og „Historisk Geologi“ til Tertiærperioden. Astronomi. Ekskursioner.

2 G. Samme Bog I.—II^a: Historisk Geologi^a, Geografi og „Almindelig Naturhistorie og Fysiologi“. Ekskursioner.

Skrivning.

Louise Stremmes Skrivebøger og Skriveøvelser er benyttet.

Tegning.

Fremadskridende Øvelser frit og efter Fortegning paa den store Tavle, pressede Blade, Blomster, Fugle, Modeller i Træ. Farver benyttes.

Sang.

Undervisningen er fremmet efter Reglementet.

Gymnastik.

Undervisningen er ledet efter det ny danske System. Der er lagt Vægt paa Boldspil og Friluftøvelser.

Kvindeligt Haandarbejde.

Undervisningen er fremmet efter Reglementet.

Sløjd.

Aksel Mikkelsens System med stærkt Hensyn til det praktiske Livs Krav. Mindre Reparationer og Smaagenstande til Skolens Brug er udførte af Eleverne. Bejtsning og Maling.

Disciplene.

Discipeltallet, som umiddelbart efter Sommerferien var 292, er nu (10ende Marts) 290, idet der i den mellemliggende Tid er optaget 9 og udgaaet 11.

Hvorledes Discipeltallet forøvrigt har vekslet i Aarets Løb, ses af følgende

Oversigt:

	Afgang	Tilgang	Discipeltal
Tallet af Disciple ved Programmets Udstedelse 1908			274
Indmeldt efter Programmets Udstedelse		7	
Udgaet efter Programmet 1907 og før Aarsprøven	11		
Udgaet efter Afgangs- og Aarsprøverne	23		
Tilgang ved Optagelsesprøverne 4. Juli og 20. August 1908		45	
Senere optaget		9	
Afgang i Skoleaaret	11		
Nuværende Discipeltal			290

Efter Forældrenes Livsstillinger fordeler Disciplene sig paa følgende Maade: 32 er Børn af Landbrugere, 86 af Handlende, 90 af Embeds- og Bestillingsmænd, 53 af Haandværkere, 29 af Forældre i forskellige Livsstillinger. Af de 290 Disciple er 212 Drengene, 78 Piger.

I nedenstaaende Fortegnelse er Disciplene anførte klassevis i Bogstavorden. Hjemstedet nævnes kun, naar Forældrene (Værgerne) er bosatte udenfor Kolding.

VI. Kl. (2 Disciple).

1. Jakob Bartholdy. Pastor B.
2. Just Thomsen Nielsen. Bolsmand N., Vamdrup.

2. Gymnasieklasse (14 Disciple).

3. Ejnar Bondesen. Tømrer B.
4. Svend Bruun. Rektor B.
5. Marie Clausen. Lagerforvalter C.
6. Ingeborg Hanssen. Redaktør, Rigsdagsmand H., Aabenraa.
7. Astrid Helms. Inspektør H.
8. Regnar Jensen. Købmand I. P. J.

9. Viggo Jensen. Malermester J.
10. Frederik Juhl. Lærer, Translatør J.
11. Margrete Juhl. Købmand J.
12. Povl Kiørboe. Pastor K.
13. Poul Madvig. Afd. Læge M.
14. Olav Markussen. Bestyrer af Højskolehj. M.
15. Richard Sørensen. Afd. Købmand O. S.
16. Louis Ørum. Slagtermester Ø.

1. Gymnasieklasse (9 Disciple).

17. Kresten Andresen. Gaardejer A., Ullerup.
18. Agnes Blicher. Købmand B.
19. Vagn Bro. Overlærer B.
20. Gunnar Heeno. Lærer, Translatør H.
21. Henry Kall. Konsul K., København.
22. Aage Kristensen. Pastor K., Hejls.
23. Holger Lau. Sagfører L.
24. Alma Thygesen. Lærer T.
25. Johanne Vodder. Enkefru V., Holsted.

Realklassen (10 Disciple).

26. Anna Behrens. Afd. Købmand B.
27. Inger Branth. Pastor Deichmann B.
28. Christian Eriksen. Proprietær E., Aastorp.
29. Anna Høgdal. Godsekspeditor H.
30. Lilli Metzlafl. Postkontrollør M.
31. Georg Møller. Agent M.
32. Ernst Pedersen. Skovfoged P., Stenderup.
33. Aage Rosendahl. Bogholder R.
34. Elisabeth Schmidt. Dyrlæge S.
35. Jenny Schmidt. Typograf S.

4 M. 1 (18 Disciple).

36. Carl Bartholdy. Broder til Nr. 1.

37. Frederik Beck. Proprietær B., Skanderup.
38. Hans Bonde. Træhandler B.
39. Poul Bruhn. Proprietær B., Gammelhjem.
40. Axel Danielsen. Proprietær D., Taps.
41. Charlotte Christensen. Smørhldr. C., Flensborg.
42. Dagmar Christensen. Hestehandler C., Vejle.
43. Jes Hansen. Proprietær H., Vonsild.
44. Hansine Larsen. Proprietær L., Børup.
45. Aage Lund. Lærer L.
46. Erik Moe. Pastor M., Stenderup.
47. Svend Nielsen. Agent N.
48. Jakob Petersen. Skræddermester P.
49. Viggo Pors. Direktør P.
50. Jens Ramsing. Bogholder R.
51. Christian Schultz. Skolebetjent S.
52. Hans Sørensen. Avlsbruger S.
53. Anna Thygesen. Proprietær T., Sdr. Stenderup.

4 M. 2 (16 Disciple).

54. Johannes Christensen. Møller C., Skanderup.
55. Mary Due. Cementstøber D.
56. Aage Hansen. Drejermester H.
57. Viggo Henningsen. Læge H., Sdr. Bjert.
58. Karen Jagd. Møllebygger J.
59. Anna Juhl. Furagehandler J.
60. Marius Jørgensen. Arbejdsmand J.
61. Agnes Lorenzen. Brygger L.
62. Carl Lumbye. Bogtrykker L.
63. Harald Lund. Broder til Nr. 45.
64. Aksel Metzclaff. Broder til Nr. 30.
65. Viggo Møller. Stationsforstander M., Eltang.
66. Vigor Nielsen. Tømrer N.
67. Frederik Petersen. Arbejdsmand P.

68. Thomas Refslund. Proprietær R., Seest.
69. Ejnar Thygesen. Broder til Nr. 24.

3 M. 1 (23 Disciple).

70. Elisabeth Aachmann. Malermester A.
71. Arne Andreasen. Proprietær A., Bøgelund.
72. Sigurd Bro. Broder til Nr. 19.
73. Ellen Cruusberg. Apoteker C., Vamdrup.
74. Aslaug Hansen. Overassistent H., Taulov.
75. Ellen Hansen. Jernbaneassistent H.
76. Gyda Hansen. Bødker H.
77. Elisa Høgdal. Søster til Nr. 29.
78. Alfred Jensen. Snekermester J.
79. Arnold Jensen. Købmand J. M. J.
80. Ragnhild Jensen. Amtsforvalter, Folketingsmand J.
81. Inger Johannsen. Afd. Kommunalæge J.
82. Sigrid Kjeldsen. Opsynsmand K.
83. Edvard Kristensen. Naadler K.
84. Jep Lauesen. Proprietær L., Sdr. Stenderup.
85. Gunhard Nielsen. Apoteker N.
86. Aage Petersen. Lærer P., Vonsild.
87. Egede Schack. Pastor S., Vonsild.
88. Mathilde Schmidt. Arbejdsmand S.
89. Valentin Schmidt. Købmand S.
90. Ellen Skou. Afd. Skibskaptajn S.
91. Helmuth Thrane. Gartner T.
92. Mouritz Kristian Vyff. Proprietær V., Vonsild.

3 M. 2 (18 Disciple).

93. Gudrun Aggerbeck. Afd. Købmand A.
94. Viggo Andersen. Former A.
95. Vilhelm Bjerre. Maskinhandler B., Bramdrup.
96. Herluf Branth. Broder til Nr. 27.
97. Hans Bruhn. Proprietær B., Stenderup.

98. Margrete Carlsen. Cigarmager C.
99. Andreas Hagsted. Proprietær H., Seest.
100. Helga Hansen. Maskinarbejder H.
101. Martin Hansen. Vognmand H.
102. Einar Ibh. Lærer I.
103. Magnus Jensen. Proprietær J., Vranterup.
104. Knud Laursen. Bankdirektør L.
105. Carl Henriksen. Bygningskonduktør H., Strandhuse.
106. Christine Lind. Proprietær L., Dalby.
107. Karl Lorenzen. Agent L.
108. Carl Moe. Broder til Nr. 46.
109. Charles Schou. Proprietær S., Tved.
110. Poul Thinggaard. Slagtermester T.

2 M. 1 (21 Disciple).

111. Ella Aachmann. Søster til Nr. 70.
112. Svend Amdisen. Jernbaneassistent A.
113. Holger Bech. Bankdirektør B.
114. Johan Christensen. Flhv. Gdmd. C., Vranterup.
115. Ferdinand Fuglsang. Skomager F.
116. Svend Hansen. Broder til Nr. 56.
117. Emil Heisel. Agent H.
118. Peter Helms. Broder til Nr. 7.
119. Kay Henningsen. Broder til Nr. 57.
120. Viggo Høgdal. Broder til Nr. 29 og 77.
121. Harald Jensen. Broder til Nr. 8.
122. Bodil Jørgensen. Købmand J.
123. Gerda Kjøbmand. Sagfører K.
124. Peter Klausen. Lærer K.
125. Gunnar Lund. Broder til Nr. 45 og 63.
126. Anglars Nielsen. Postbud N.
127. Jørgen Petersen. Skolebetjent P.
128. Ingeborg Skjøde. Agent S.

- 129. Juliane Thygesen. Proprietær T., Dalby.
- 130. Marie Thygesen. Søster til Nr. 53.
- 131. Sigurd Ørum. Broder til Nr. 16.

2 M. 2 (19 Disciple).

- 132. Anders Gammelgaard. Lærer G.
- 133. Hans P. Hansen. Købmand M. H.
- 134. Ellen Heeno. Søster til Nr. 20.
- 135. Kristian Hummelgaard. Skræddermester H.
- 136. Jørgen Hviid. Kreatureksportør H.
- 137. Dagny Iversen. Malermester I.
- 138. Jenny Jensen. Søster til Nr. 9.
- 139. Aksel Juhl. Proprietær J., Skartved.
- 140. Thorvald Jørgensen. Broder til Nr. 60.
- 141. Nanna Kjær. Overlærer K.
- 142. Eduard v. Mehren. Mægler v. M.
- 143. Elvine Mikkelsen. Fabrikant M.
- 144. Ellen Moth. Lærer, Dr. phil. M.
- 145. Niels Chr. Nielsen. Glarmester N.
- 146. Arvor Rasch. Købmand R.
- 147. Ester Rasmussen. Økonom R.
- 148. Johannes Slange. Urmager S.
- 149. Julius Schmidt. Konsul S.
- 150. Niels Thrane. Broder til Nr. 91.

1 M. (32 Disciple).

- 151. Johan Aachmann. Broder til Nr. 70 og 111.
- 152. Rigmor Aggerbeck. Søster til Nr. 93.
- 153. Richard Berntsen. Skræddermester B.
- 154. Peter Bertelsen. Bogholder B.
- 155. Holger Bro. Broder til Nr. 19 og 72.
- 156. Frede Buhl. Klaverstemmer B.
- 157. Adolph Eff. Konsul E.
- 158. Theodor Gade. Fru Broderihandlerske G.

159. Alma Hansen. Damefrisørinde, Fru H.
160. Ingeborg Hansen. Søster til Nr. 75.
161. Johan Hansen. Hestehandler H.
162. Erik Henriksen. Grosserer H.
163. Aage Høyer. Bogholder H.
164. Andreas Jensen. Broder til Nr. 8 og 121.
165. Kaj Asplund Jensen. Viktualiehandler J.
166. Karl Jochumsen. Slagtermester J.
167. Aksel Jørgensen. Afd. Redaktør J.
168. Marie Klausen. Søster til Nr. 124.
169. Poul Lind. Broder til Nr. 106.
170. Elisabeth Moe. Søster til Nr. 46 og 108.
171. Ejvind Nielsen. Læge N.
172. Nis Nissen. Købmand Otto N.
173. Olga Nissen. Dyrlæge N.
174. Magdalene Pallesen. Gartner P.
175. Aage Petersen. Fhv. Proprietær P.
176. Ernst Wille Petersen. Købmand E. P.
177. Carl Pors. Broder til Nr. 49.
178. Karen Ramsing. Søster til Nr. 50.
179. Erik Schou. Broder til Nr. 109.
180. Henry Thomsen. Købmand R. T.
181. Christian Thygesen. Broder til Nr. 129.
182. Hans Viuff. Sagfører V.

5. Forberedelsesklasse (25 Disciple).

183. Christian Aggerbeck. Broder til Nr. 93 og 152.
184. Knud Amdisen. Broder til Nr. 112.
185. Karen Brusendorff. Lærer, cand. mag. B.
186. Charla Christensen. Gaardejer C., Rebæk.
187. Christian Christensen. Billedskærer C.
188. Willy Fischer. Afd. Grosserer F.
189. Hertha Frederiksen. Urmager F.
190. Ulrik Grün. Litograf G.

191. Holger Hansen. Stationsforstander H.
192. Wigand Hansen. Broder til Nr. 133.
193. Karen Hviid. Søster til Nr. 136.
194. Carl Klaaborg. Skibsfører K.
195. Aage Lind. Grosserer L.
196. Oscar Lind. Broder til Nr. 195.
197. Ejnar Lumbye. Broder til Nr. 62.
198. Ella Madsen. Handelsrejsende M.
199. Felix Marcus. Musikhandler M.
200. Jens Chr. Neckelmann. Agent N.
201. Karl Pallesen. Broder til Nr. 174.
202. Ejnar Wille Petersen. Broder til Nr. 176.
203. Agnete Petersen. Snedker Kaaber.
204. Viggo Refslund. Broder til Nr. 68.
205. Hans Schmidt. Broder til Nr. 89.
206. Christian Skou. Værkfører S.
207. Hans Carlo Stenderup. Grosserer C. S.

4. F. (21 Disciple).

208. Helge Andreasen. Broder til Nr. 71.
209. Gustav Bech. Broder til Nr. 113.
210. Einar Bonnesen. Købmand B.
211. Ernst Brusendorff. Broder til Nr. 185.
212. Anna Buhl. Søster til Nr. 156.
213. Walter Deleuran. Købmand D.
214. Georg Ehrenskjöld. Fabriksinspektør E.
215. Ida M. Hansen. Søster til Nr. 75 og 160.
216. Svend Aage Hansen. Købmand P. H.
217. Asta Jensen. Damefrisørinde, Fru J.
218. Viggo Jensen. Broder til Nr. 80.
219. Eigil Johansen. Fabrikant J. J.
220. Alfred Knudsen. Uldhandler K.
221. Vilhelm Laursen. Broder til Nr. 104.
222. Gerda Lund. Søster til Nr. 45, 63 og 125.

- 223. Astrid Mikkelsen. Søster til Nr. 143.
- 224. Poul Moth. Broder til Nr. 144.
- 225. Anna Nielsen. Søster til Nr. 126.
- 226. Aage Nissen. Broder til Nr. 173.
- 227. Dagmar Petersen. Redaktør K. Jørgensen.
- 228. Christian Schjørring. Byfogedfuldmægtig S.

3 F. (22 Disciple).

- 229. Egon Albertsen. Skibskaptajn A.
- 230. Esther Branth. Søster til Nr. 27 og 96.
- 231. Valentin Eff. Broder til Nr. 157.
- 232. Orloff Ehrenskjöld. Broder til Nr. 214.
- 233. Carl Frederiksen. Broder til Nr. 189.
- 234. Emilie Hansen. Søster til Nr. 161.
- 235. Jørgen Hansen. Købmand H. N. H.
- 236. Kaj Hansen. Broder til Nr. 191.
- 237. Svend Frost Hansen. Boghandler H.
- 238. Johan Johansen. Broder til Nr. 219.
- 239. Georg Madsen. Broder til Nr. 198.
- 240. Karoline Meier. Handskemager M.
- 241. Aage Mogensen. Forretningsfører M.
- 242. Maria Mikkelsen. Søster til Nr. 143 og 223.
- 243. Erik Moth. Broder til Nr. 144 og 224.
- 244. Arne Nielsen. Stukkator N.
- 245. Broder Jul. Petersen. Afd. Læge P.
- 246. Vagn Poulsen. Stationsbud P.
- 247. Leo Schmidt. Broder til Nr. 89 og 205.
- 248. Helmer Vengberg. Bogholder V.
- 249. Niels Wanting. Trafikassistent W.
- 250. Poul Wichmann. Købmand W.

2 F. (23 Disciple).

- 251. Hjalmar Aggerbeck. Broder til Nr. 93, 152 og 183.
- 252. Knud Andreasen. Broder til Nr. 71 og 208.

- 253. Aksel Andersen. Agent A.
- 254. Aage Christiansen. Hattemager C.
- 255. Peter Chr. Christensen. Redaktør C.
- 256. Robert Ehrenskjöld. Broder til Nr. 214 og 232.
- 257. Rigmor Eskildsen. Bogholder E.
- 258. Aksel Hansen. Broder til Nr. 216.
- 259. Palle Hviid. Broder til Nr. 136 og 193.
- 260. Marius Høgdal. Broder til Nr. 29, 77 og 120.
- 261. Lauritz Jensen. Broder til Nr. 217.
- 262. Henning Kyster. Skomagermester K.
- 263. Anker Lau. Broder til Nr. 23.
- 264. Stella Lind. Søster til Nr. 195 og 196.
- 265. Karl Madsen. Broder til Nr. 198 og 239.
- 266. Knud Markussen. Broder til Nr. 14.
- 267. Svend Møller. Købmand M.
- 268. Olaf Nielsen. Broder til Nr. 85.
- 269. Peter Nielsen. Restauratør N.
- 270. Tage Nielsen. Broder til Nr. 244.
- 271. Sigurd Sonnichsen. Toldassistent S.
- 272. Anthon Wanting. Broder til Nr. 249.
- 273. Ejnar Ørkild. Læge Ø.

1 F. (17 Disciple).

- 274. Ruth Branth. Søster til Nr. 27, 96 og 230.
- 275. Annelise Daugaard. Avlsbruger D.
- 276. Niels Christian Daugaard. Broder til Nr. 275.
- 277. Hans Vedel Hansen. Broder til Nr. 161 og 234.
- 278. Poul Richard Hansen. Broder til Nr. 235.
- 279. Hugo Jensen. Broder til Nr. 217 og 261.
- 280. Robert Mikkelsen. Direktør M.
- 281. Tage Mikkelsen. Broder til Nr. 280.
- 282. Sigurd Moth. Broder til Nr. 144, 224 og 243.
- 283. Svend Arne Neckelmann. Broder til Nr. 200.
- 284. Niels Christian Nielsen. Broder til Nr. 126 og 225.

285. Svend Pallesen. Broder til Nr. 174 og 201.
 286. Jakob Petersen. Broder til Nr. 245.
 287. Svend Pors. Grosserer P.
 288. Alfred Rosendahl. Broder til Nr. 33.
 289. Thorkild Schönfeld. Agent S.
 290. Hans Erik Wandall. Forstander W.

Biblioteket

har i Løbet af Skoleaaret haft følgende Tilvækst:

I. Tidsskrifter.

- Tilskueren* til April 1909.
Vor Ungdom til April 1909.
Bog og Naal til April 1909.
Den danske Realskole til April 1909.
 **Dansk Sundhedstidende* til Nr. 7, 1909.
 **Fysisk Tidsskrift* til Nr. 1, 1909.
Frem til Nr. 27, 1909.
Gyldendals Bibliotek til Nr. 27, 1909.

II. Subskriptionsværker.

- Rein*: Encyclopäd. Handb. der Pädagogik VIII, IX 1.
Ottosen: Folkenes Historie til H. 154.
Grimm's: Deutsch. Wörterb. 4. Bd.s 1. Afd. 3. Del.
 8.—9. Lev. 10. Bd.s 2. Afd. 6. Lev.
Gomperz: Griechische Denker til 15. Lev.
Roscher: Lexikon griech. und römisch. Mythologie til
 59 Lev.
Salmonsens Konversationsleksikon til H. 438.
Studier for Sprog- og Oldtidsforskning til Nr. 82.

† betyder tilsendt fra Ministeriet, * Gaver fra Forfattere, Forlæggere eller andre private.

Skrifter udg. af Selskabet til historiske Kildeskrifters
Oversættelse til 6. Række H. 11.

Skrifter udg. af Udvalget for Folkeoplysningens Frem-
me til Nr. 284.

III. Afsluttede Værker.

† *Asmussen*: Meddelelser om højere Almenskoler 1906—7.

† *Wimmers* Runeværk I¹, IV².

† *Lund*: Danske malede Portrætter, IX 9—12.

* *Studenterne fra 1883*. (Festskrift.)

† *Universitetsannaler* 1907. Chria.

* *Karl Mortensen*: Litteraturudvalg for Gymnasiet.

Drachmann: Sømandshistorier.

— Ungdom i Digt og Sang.

Østergaard: C. M. Arndt.

Ibsen: Per Gynt.

Ingemann: Kong Erik og de Fredløse.

— Kristen Blochs Ungdomsstreger.

Joh. V. Jensen: Kongens Fald I—III.

— Bræen.

Thor Lange: Wesna.

* *L. C. Nielsen*: Historier.

Pontoppidan: Det forjættede Land.

Schandorph: Fortællinger 1898.

E. Waage: Evige Mure.

Bojer: Vort Rige.

Fröding: Samlade Dikter.

Hallström: Thanatos.

Helena Nyblom: Sagor.

Strindberg: Nya riket.

— Hemsöborna.

— Utopier i verkligheten.

Byron: Childe Harold, ed. Tozer, Oxford.

Austin Dobson: Selected poems.

- Hardy*: A group of noble dames.
 — Life's little ironies.
- Jerome*: Paul Kelter.
- **Jespersen*: England & America Reader. 2. Udgave.
- Kipling*: Barrack Room Ballads.
 — Puck of Pook's Hill.
- Tennyson*: Selections.
- Thackeray*: Pendennis.
- Blackie's English Classics* (Byron, Gray, Southey, Wordsworth).
- Chamber's English Classics* (Byron, Gray, Macaulay).
- Aus der deutsch. Litteratur für d. d. Jugend.*
- Heer*: An heiligen Wassern.
- Henningsen*: Erzählungen neuer. deutsch. Dichter.
- Stillgebauer*: Götz Krafft III—IV.
- Savory*: Deutsches Reformlesebuch.
- Wiesbadener Volksbücher* (11 Bind).
- Reuter*: Landmandsliv.
- Vor Klodes Dyr.*
- Ussing*: Vulkaner og Jordskælv.
- Heegaard*: Populær Astronomi.
- Vilh. Rasmussen*: Undervisning i Naturhistorie.
- Dreyer*: Naturfolkenes Liv.
- la Cour & Helge Holst*: Menneskekaandens Sejre.
- **P. Heegaard, M. Vahl, A. Krogh*: Naturkundskab I—II.
- **Mikkelsen*: Almen legemlig Opdragelse.
- Glahn*: Lov om højere Almenskoler II.
- **Lange*: Er Almenskolen, som den bør være?
- **Gertz*: Latinske Forfattere fra Middelalderen.

Desuden er der til Discipelbiblioteket anskaffet en Del Bind, til den danske Afdeling adskillige Bøger i flere Eksemplarer til de forskellige Mellem-skoleklassers danske Litteraturlæsning. Fra Forlæggere er sendt 42 Skolebøger.

Forskellige Meddelelser.

Efter flere Maaneders tiltagende Svagelighed søgte Hr. *C. N. Hansen* sin Afsked fra 31te Januar 1908. I hans Sted ansattes fra 1ste Februar 1909 Hr. Cand. mag. *Tang Petersen*. Under Hr. Hansens Sygdom og i Januar læstes hans Timer i Gymnasiet og de øverste Mellemskoleklasser af Fru *Madvig*, de andre Timer af Fru *Hagerup*,

Efter fortsat Sygdom døde Hr. Hansen den 3die Marts og blev begravet den 8nde Marts.

Hr. Hansen har siden 1886 været Lærer ved Skolen, væsentlig i Historie. Han har i denne Tid været en dygtig, samvittighedsfuld og energisk Lærer, agtet og afholdt af Elever, Kollegaer og Forældre. Da han i 1907 fyldte 70 Aar, var han Genstand for megen Opmærksomhed fra mange Sider, og da han i December fratraadte sin Stilling paa Skolen, overraktes der ham fra tidligere Elever en kunstnerisk udstyret Adresse, der udtalte Elevernes Tak til ham for alt, hvad han havde været for dem baade som Lærer og som Menneske. Desuden var der indsamlet et Beløb til et Maleri af Hr. Hansen. Paa Grund af Hr. Hansens Sygdom og Død blev han ikke malet, og paa sit Dødsleje udtalte han Ønsket om, at de indsamlede Penge skulde bruges til et Legat, saaledes at Renterne hvert Aar den 23de Decbr. uddeltes til en flittig, dygtig og trængende Elev. Et stort Billede efter Fotografi, som foreløbig er overladt Fru Hansen, vil senere blive ophængt paa Skolen.

Hr. Magister *Sigurd Müller* har atter i Aar beriget Skolens Billedsamling med smukke Gaver.

Til den *fysiske Undervisning* er anskaffet Apparater, Glas, Skabe etc. til Elevers selvstændige Forsøg for

en Bevilling paa 125 Kr. fra Ministeriet og ca. 450 Kr. fra Skoleudvalget. I Skoleaaret 1908—9 er derefter Elevernes Undervisning i Fysik i 2 M. ledet saaledes, at de selv under Lærerens Tilsyn har foretaget en Række Forsøg. I Fysiksalen kan der samtidig arbejde 12 Elevhold, hvert paa 2 Elever. Det har været en Fornøjelse at se, med hvilken Lyst og Interesse Eleverne har deltaget i denne Undervisning.

Til Brug ved Engelskundervisningen er anskaffet en *Grammofon* og købt 27 Plader med Børneeventyr, politiske Taler, Stykker af Forfattere m. m. Efter afdøde Cand. theol. *Werner*, som ejede et betydeligt Materiale af Plader og Valser, har Skolen faaet overladt en Del Grammofonplader og Fonografvalser til Brug ved Engelskundervisningen, særligt i Gymnasiet. Skolen har nylig faaet en ny *Fonograf*, „Triplex“, passende til alle Størrelser af Valser.

I Aarets Løb er *Lysbilledundervisning* forsøgt i Forbindelse med Naturhistorie, Geografi, Engelsk i Gymnasiet og Dansk i Forberedelsesskolen. Fra næste Skoleaars Begyndelse vil denne Undervisningsform blive anvendt i større Omfang.

I September viste Hr. Magister *Hartz* Skolen den Venlighed for de ældre Klasser at holde et af Lysbilleder ledsaget Foredrag om Koldingegnens Geologi. I Januar holdt den engelske Suffragette Miss *Evelyn Sharp* i Skolens Gymnastiksal Foredrag om den engelske Kvindebevægelse for Medlemmer af Dansk Kvinde-samfund og Skolens ældre Elever.

Undervisningsinspektøren, Prof. *Tuxen*, overværede Skolens Undervisning den 24de og 25de Marts. Den 1ste Februar inspiceredes Skolens Sprogundervisning af Prof. *Otto Jespersen*, og den 16de Marts Sløjdundervisningen af Sløjdingspektør *Aksel Mikkelsen*.

Den 6te Februar opførte Elever i 2den Gymnasieklasse under Vejledning af Hr. Adjunkt *Nissen Holbergs Erasmus Montanus*, de 4 første Akter. Efter Komædien var der Skolebal. Af Overskuddet gaves 50 Kr. til Koldings Børnebespisning.

Skolelægen, Dr. *O. Ørkild*, har som tidligere tilset Sundhedstilstanden hos Eleverne ved Besøg i Klasserne og undersøgt alle nyindmeldte Elever og andre, som henvistes til ham af Lærerpersonalet. En Beretning om Aarets Arbejde er sendt til Byraadet. Eleverne i de højere Klasser er maalt og vejjet 4 Gange, og Resultaterne indført paa deres Sundhedssedler. Hjemmearbejdstiden for Eleverne i 1.—2. G., R. og 4. M. er undersøgt ved Skemaer, udfyldte af Hjemmet, og der er derefter af Skolelægen og Rektor talt med de Elever, som efter disse Skemaer syntes at arbejde for meget og faa for lidt Hvil, Bevægelse i fri Luft eller Søvn.

Lægeforeningens Formand har meddelt Skolen, at dens Medlemmer ikke længer vil underskrive Skolens *trykte* Attester om Tilladelse for Elever til af Helbredshensyn at gaa hjem i Frokostfrikvarteret. Skolen vil i Fremtiden forlange, for at en saadan Tilladelse skal gives, at Lægens *skrevne* Attest indeholder en bestemt Udtalelse om, at det af Helbredshensyn er nødvendigt, at vedkommende Elev spiser Frokost hjemme.

Rektoren træffes paa Skolen hver Skoledag Kl. 1—2.

Legater, Fripladser og Stipendier.

Bøger indkøbte for „Kolding Borgeres Præmielegat“ uddeltes den 23de Oktober. For god Oplæsning gaves Belønninger til *Jakob Bartholdy*, *Svend Bruun*, *Inge-*

borg Hanssen, Frederik Juhl, Olav Markussen, Georg Møller, Frederik Beck, Agnes Lorenzen, Gyda Hansen, Karl Lorenzen,

for Sang til *Sigrid Kjeldsen, Martin Hansen, Svend Amdisen, Hans P. Hansen,*

for Oplæsning og Sang til *Alma Thygesen.*

Børn af Skolens faste Lærere har fri Undervisning. Der er desuden bortgivet 55 hele og 19 halve Fripladser til et samlet Beløb af 8760 Kr. Sparekassen for Kolding og Omegn har betalt Skolepenge for en udenbys Discipel.

Vejle Amts Skoleraad har af sit Stipendiefond givet 36 Kr. til hver af følgende Elever: *Anna Behrens, Hans Peter Bonde, Ejnar Bondesen, Marie Clausen, Aage Hansen, Viggo Møller, Frederik Petersen, Jakob Petersen.*

Professor Lassens Legat er i Aar for første Gang uddelt med 35 Kr. til *Ejnar Bondesen,* 21 Kr. til *Marie Clausen.*

Af de ved Majfesten i 1908 i Bøsserne indsamlede Penge er der uddelt mindre Beløb til *Anna Behrens, Ejnar Bondesen, Marie Clausen* og *Viggo Møller.*

Forholdsregler mod smitsomme Sygdomme.

I Overensstemmelse med ministerielt Cirkulære af 11te Maj 1880 vil følgende Regler være at iagttage:

a) Naar der udbryder smitsom Sygdom i et Hjem, hvor der findes skolesøgende Børn, gøres der straks Anmeldelse derom til Skolens Rektor.

b) Hvis Sygdommen viser sig at være Skarlagensfeber, Difteritis, Blodgang, eksantematisk Tyfus eller Kopper, formenes Disciplene, — saa vel som Lærere, — i hvis Hjem der findes Patienter med disse Sygdomme, Adgang til Skolen, indtil al Fare for Smitte er hævet.

c) Denne Forholdsregel vil derimod i Regelen ikke være at iagttage under andre Epidemier, f. Eks. Mæslinger, Kighoste, Faaresyge, tyfoid og gastrisk Feber, med mindre disse skulde være af særlig ondartet Karakter. Tvivlstilfælde afgøres af Skolens Rektor efter Samraad med vedkommende Huslæge.

Skolebetalingen.

Der betales hvert Fjerdingaar:

I 1.	Forberedelsesklasse	9	Kr.
- 2.	—	12	—
- 3.	—	15	—
- 4.	—	18	—
- 5.	—	24	—
- Mellemskolens	1. Klasse	24	—
-	— 2. og 3. Klasse	30	—
-	— 4. Klasse og Realklassen	36	—
- Gymnasiet		45	—

For anden Broder eller Søster betales $\frac{3}{4}$, for øvrige Søkende $\frac{1}{2}$ Kontingent. Disciple i Forberedelsesklasserne faar kun Moderation for Søkende i disse Klasser.

Desuden betales i Indskrivningspenge 6 Kr. og i Brændepenge 4 Kr. om Aaret. Sløjdmaterialet betales særligt.

I Dimissionspenge gives 10 Kr. af enhver, der indstiller sig til Mellemskolceksamen og Realeksamen. Til Afgangseksamen for studerende efter den ny Form betaler Skolens Elever 15 Kr., Privatister 40 Kr. Privatister, som skal have Tillægseksamen i enkelte Sprog, betaler for hvert enkelt Sprog 4 Kr., for 3 Sprog paa én Gang 10 Kr. I Indskrivningspenge til Tillægsprøven for Farmaceuter betales 6 Kr.

Kolding højere Almenskoles Regnskab

1ste April 1907 -- 31te Marts 1908.

INDTÆGT:

1. Restancer fra foregaaende Aar.....	313. 73
2. Skole- og Indskrivningspenge etc.	20293. 25
3. Statens Tilskud ifl. Lov af 10. April 1855.....	3000. 00
4. dø. - Finansloven.....	6000. 00
5. Amtstilskud ifl. Kontrakt af 19. April 1879....	2000. 00
6. Renter af Kapitaler (herunder Kolding Borgeres Præmielegat).....	321. 88
7. Andre Indtægter (Refusion fra Kolding Kirke, Byraadets Tilskud til Handelsskolen).....	572. 66
	Kr. 32501. 52

UDGIFT:

1. Løn til faste Lærere.....	30620. 00
2. Timebetaling.....	1874. 67
3. Vikartimer.....	258. 00
4. Inspektion.....	1437. 00
5. Tryksager og Kontorhold.....	515. 31
6. Bibliotek.....	300. 30
7. Sløjdundervisning.....	218. 72
8. Bygningers Vedligeholdelse.....	1429. 03
9. Inventariets Vedligeholdelse.....	814. 97
10. Pedeltjeneste og Rengøring.....	1799. 96
11. Andel i Byens Bestyrelse.....	200. 00
12. Skatter og Udgifter.....	168. 60
13. Understøttelser.....	1700. 00
14. Brændsel.....	985. 97
15. Belysning.....	261. 75
16. Forskellige Udgifter.....	175. 70
17. Restancer, som overføres til næste Aar.....	219. 00
	Kr. 42978. 98

Disciplenes Forældre og Værger samt enhver anden, der har Interesse for Skolen, indbydes til at være til Stede ved Eksaminerne og Bekendtgørelsen af deres Udfald. Tiden vil senere blive meddelt.

GEORG BRUUN.

KOLDING BOGTRYKKERI - AXELTORVET

E. B. KLIXBÜLL & L. CHRISTENSEN